

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить двічі в році

Січень-червень

ч. 66

January-June

Редакція: Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon,
N. Y. 11702, USA Tel.: 516 669-3124

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

пл. сен. Ольга Кузьмович, Дарія Мосора-Франкен, Іван Головінський,
ст. пл. Марта Зелик, ст. пл. Олесь Лабунька.

З М І С Т

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

Річна передплата: 10 дол. ЗСА, або їх рівноартість.

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного долара від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто, Канада

ч. 66

Січень-червень

ЗУСТРІЧ У 70-РІЧЧЯ ПЛАСТУ — ПРОБА ДЛЯ ЇЇ УЧАСНИКІВ

Пластуні! Як і попередні ювілеї, так і Ювілей 70-річчя святкуємо міжкрайовою зустріччю. Велика ж кількість новацтва, юнацтва, дорослого членства у природі на оселі, серед невиконаних побутового життя, проведення запланованої програми, досягнення мети Зустрічі — скріплення одности й братерства між членством, вимагатиме від нас, пластунів, багато зусиль, гарту духа, фізичної витривалости і всього, що складається на пластову поставу. Вона є вислідом правильного виховного процесу в гуртках, куренях на місцях.

І тому ЮМПЗ - 1982 у великій мірі виявить — чи Пласт є справді кузницею характерів і заборолом перед загрозливою стихією сучасних "молодечих рухів", які стають небезпечними не тільки для національного самозбереження, але й для морального і фізичного здоров'я молоді.

Наші гості-батьки й громадяни, гості скавти інших національностей на Зустрічі будуть мати нагоду побачити нас, наче в дзеркалі. Одним з елементів образу нашої постави буде — в першу чергу — українське мовлення, а далі ентузіязм, щоб поборювати труднощі при виконванні програми, почуття співвідповідальности за її успіх у всіх учасників.

Загал нашої пластової дітвори й молоді україномовний. Коли виховники розумітимуть важливість у пластовому вихованні принципу україномовности, вони її притильнують у сво-

їх вихованців. Очевидно, це можливе буде тоді, коли проведуть відповідні заходи, коли докладуть терпеливості, ентузіязму й самі світитимуть прикладом щодо мови.

Одність і братерство тоді будуть рушійною силою у прямованні до мети, а не порожньою формою й теоретичною фразою на папері в матеріалах ЮМПЗ - 1982, коли її вияви будуть видні в щоденній поведінці учасників, тобто в щирій охоті допомогти кожному, в приязні й любові не тільки до вибраних своїх, але до кожного учасника, пам'ятаючи, що мистецтво життя у Пласті й полягає саме на тому, щоб кожному було легко і радісно співжити в гурті. А буде це тоді, коли на першому місці буде добро не моє, і не твоє, а наше! Тому й назвав ще в 1923 р. основоположник Пласту — Дрот — пластовий стиль життя мистецтвом, бо у ньому нема місця для "ліньохів, боягузів, безбарвних мамелюків, самолюбів і неуків, тільки для талановитих молодих, з запалом до боротьби з трудами, інтелігентних, що розуміють складність життя, а зокрема життя молоді поневоленого народу, молодих, що вірні заповітам своїх предків, "з зародками почуття краси і добра в душі". "Тільки такі, — каже Дрот, — зуміють погодити Пласт з наукою в школі і ладом у хаті", зуміють виконати з пластової формалістики все, бо розумним вона потрібна й корисна, а в самому бездушному впоряді не втоплять пластової діяльності. А діяльність, як і життя, в розвитку, в зарадності, свідомій дисципліні й її гнучкості. Молодь, що хоче жити пластовим стилем, не їхатиме на Зустріч тільки задля самої розваги, а й щоб зачерпнути того добра, що скріпляє духа, збагачує красою переживань, які в'яжуть нас з ідеалами Пласту, що дають радість споминів про молодечі пригоди, пережиті в колі друзів.

Зустріч для таких учасників стане тією магічною силою, що єднатиме їх дружбою, в'язатиме з Пластом. Вони й закінчивши юнацький період пластування, не залишать пластових рядів, а стануть наче мистецьким викінченням різьби, будуть тими мистцями, які різьбитимуть характери сучасних і майбутніх українських поколінь.

Редакція "ПШ" сердечно вітає Зустріч! Бажає Проводові, Учасникам і Виховникам якнайуспішніше скласти пробу, здобути багато пунктів з вимог на мистецтво життя. Скоб! Редакція.

Ми і наш народ

Петро Саварин

ЗБЕРІГАЙМО НАШУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Кілька думок на З'їзд ЦУКСЄ
Саскатун, 21. X. 1978

Вступ

В першу чергу — дуже дякую за запрошення. Найвища служба — це служба свому народові. Я радо приїжджаю до тих, які думають, як зберегти нашу ідентичність на вільних землях Канади. І gratulую за підбір теми: *Зберігаймо нашу ідентичність*. Хоча вона надзвичайно широка й тяжка, вона дуже цікава, а зокрема дуже на часі. Я підійду до неї більш практично, ніж теоретично, з тої простої причини, що теорії в нас порівняно досить, а недописує практика. На жаль, через часове обмеження, я зможу її лише тут і там торкнутися, і ніяк не обговорити так, як би того хотілося. Сподіваюсь, однак, що навіть моє побіжне трактування дасть вам основу до дискусії, і до винесення певних конкретних резолюцій.

Що таке ідентичність

Ідентичність, або національність — це сума всіх рис, особливостей одної якоїсь більшої групи людей; рис біологічних, історичних, географічних, емоційних, економічних, словом — природжених і набутих — духових, релігійних, моральних і культурних. Іншими словами, ідентичність, або національність — це ОБЛИЧЧЯ, яке надає певній якійсь більшій групі людей їх біологічне споріднення (кров), спільні переживання (історія), територія (географічне положення), економіка, віра, культура, філософія життя, мораль тощо. Ще іншими словами, ідентичність або національність, це ПРОДУКТ безлічі елементів, фізичних і духових, які з бігом часу безпомилково характеризують пев-

ну більшу групу людей, і тим самим відрізняють її від інших груп людей.

Чи варто зберігати ідентичність?

На це питання я люблю відповідати так: коли б Господь Бог був хотів мати лише англосаксонів і французів в Канаді — Він був би це зробив Сам. Іншими словами: все, що є, є від Бога. А проте, питаєте, люди різних ідентичностей, асимілюються. Чому? Відповідь: а тому, що люди є недосконалі, і часто, навіть, коли це їм виходить на шкоду, йдуть по лінії найменшого опору, як вівці за бараном — йдуть за більшістю. Вони просто забувають, що різноманітність, це не тільки натура, але сила й краса. Чи можете собі уявити світ, в якому росли б тільки рожі, чи якийсь один тільки рід дерев, літали тільки комарі й одного якогось роду птиці, плавали лише одного роду риби, а люди були б схожі на себе, як дві краплі води? Мало того, чи уявляєте собі, що було б, коли б всі народи говорили одною мовою, одягалися однаково, думали те саме, робили те саме? Немає сумніву тому, що коли ідентичності або національності тратять свої національні прикмети й особливості, а зокрема свої мови й культури, людство і людська культура в загальному, зазнають великої шкоди. І немає теж сумніву, що різні ідентичності чи національності повинні свою ідентичність, свою національність, своє обличчя зберігати, бо це гарантує їм безсмертність. Іншими словами — тільки в безсмертності нашого народу, в його ідентичній вічності — наша безсмертність!

Чого треба, щоб зберегти свою ідентичність чи національність?

Щоб зберегти свою ідентичність, потрібно багато речей, але зокрема потрібно: 1) рішення зберегтися, 2) знання основних елементів ідентичности, 3) треба свою ідентичність практикувати, 4) треба мати філософічні принципи, на яких наша ідентичність могла б триматися, і 5) треба ідеалу, в ім'я якого хотілося б нашу ідентичність зберігати, а якими є: *вільна християнська демократична Україна*. Ідентичності, що відповідають повище згаданим вимогам, живуть, розвиваються і мають пошану від інших ідентичностей. Але зупинімся на згаданих вимогах докладніше. Я думаю, що якщо людина не рішить, що вона хоче зберегтися українцем, то ні жодні закони, ні уряди, ні церква, ні організація, ні жодна допомога — нічого не зроб-

лять. Іншими словами, коли людина сама не дбатиме, яке її обличчя, коли їй самій не залежатиме, чи вона, як у нас колись казали, "пес чи баран", то ніхто не зарадить! І тому рішення, бажання, воля зберегтися українцями така важлива.

Не менше важлива людська свідомість, знання основних елементів своєї ідентичности. Людина любить звичайно тільки те, що знає, що розуміє, з чим добре чується. Я вже згадував, що ідентичність творять кров, історія, територія, спільні інтереси, релігія, наука, філософія життя, культура тощо, і хто не знає їх — не знає, на яку ступити, і легко стає жертвою чужих впливів, а то й відходить від своєї групи зовсім. Проте — самого знання і рішення зберегти свою ідентичність — теж замало. Щоб зберегти свою ідентичність — потрібно її завжди й всюди практикувати. Так як віра без діл — мертва, так і ідентичність вмирає, якщо її не плекаємо в щоденному житті. І під цим оглядом ми найбільше грішимо. Як інакше пояснити таку застрашуючу кількість мішаних подруж, такий масовий відхід від наших традиційних церков, організацій та інституцій? Чому перестаємо в родині говорити рідною українською мовою, не працюємо в своїх організаціях, не підтримуємо своєї науки, мистецтва, традицій?

Недавно говорив я з одним молодим українським подружжям. Зійшли на тему ідентичности, і я запитав: "Чи ви практикуєте своє українство? Вони здивувалися, не знали, що я маю на думці. Тоді я пояснив: "Щоб бути українцями, треба певні речі знати, їх мати, діяти відповідно. Візьмімо хоч би — треба певні речі мати. Чи є у вашій хаті: український молитвенник, катехизм, Біблія, Шевченків "Кобзар", ЕУ, словник, історія України, історія українського мистецтва, історія Української Церкви, чи є українська ікона, хрест, співаник, вишивки, писанки, кераміка, українські платівки — музика тощо? Ви ж обоє працюєте, можете собі на ті речі дозволити. Ось, що я маю на думці, коли я говорю про практикування своєї ідентичности", — закінчив я розмову зі своїми знайомими.

Четвертою вимогою збереження ідентичности є вимога філософічних основ, і тут я маю на думці християнську етику, мораль та демократію, з якими українці знайомі вже біля тисячі років, і на яких можна будувати й розвивати справді міцну ідентичність. Вкінці — потреба ідеалу, який я уявляю у *вільній християнській демократичній Україні*. Без ідеалу, без

живого зв'язку із своїм народом, жодна ідентичність у діаспорі, на довшу мету не збережеться. Мусить, однак, кожна ідентичність у всьому виходити з ґрунту, на яким живе, і в першу чергу подбати про своє збереження, і щойно тоді, коли забезпечить своє існування, допомагати народові, з якого походить. Коли розпливемося в чужому морі самі, яка буде Україні з того користь? І навпаки, якщо міцно закорінімося в ґрунт у країнах нашого поселення як українці, краще зможемо допомогти братам і сестрам на рідних землях. Головне, ніколи не загубити віри в свій народ і життя.

Найкращий приклад

Найкращим прикладом, як зберігати свою ідентичність в діаспорі — є євреї. Вжити близько 2,000 років поза рідними землями — це не жарт. Євреї є теж найкращим прикладом віри в свій народ, у свою державу, вони знають як допомагати йому.

Народ судять звичайно по тому, що він робить, а не по тому, що він хоче, чи що каже, чи що йому належить. І тому бути українкою без знання, що складається на українство, і без ідеалу, в ім'я якого хотілося б бути українкою — дуже тяжко, але бути українкою, не практикуючи свого українства — неможливо. Іншими словами — українство можна навіть зміряти, зміряти працею для своєї національності, пожертвами, практикою життя.

Чи легко зберігати свою ідентичність у діаспорі?

В житті — тільки матерня любов дається даром. За все інше треба платити. Треба дати теж відповідну ціну за збереження своєї ідентичності серед більшості. Хоча більшість завжди повинна керуватися принципами братерства, рівності й справедливості, хоч найкращим показником культури й цивілізації більшості є те, як вона трактує свої меншості, щоб самій зберегтися, меншість у практиці мусить бути на рівні: їй треба більше вірити, більше любити, більше знати, більше робити й більше жертвувати! Тому Україну замало любити до глибини душі чи серця; їй треба теж любити до глибини кишені, і для неї з усіх сил працювати. Спільнота багатіє жертвами і працею одиниць, а не особистим багатством тих одиниць.

Подивіться на себе критично

Життя — це дзеркало: показує те, що бачить. Чому в нас є так, як є — тобто досить погано — неможливо пояснити в кіль-

кох хвилинах, але я поспробую звернути увагу на кілька справ, які треба поправити.

Вже кілька десятків років наше жіноцтво все що робить то, як у нас кажуть — “робить гроші”: для церкви, для організації, на всякі будови тощо. Я не кажу, що це зле, але я кажу, що властива функція жіноцтва — це виховання дітей. Фінанси пора повернути відповідальності мужчин. Треба грошей на будову якого дому, хай чоловіки платять готівку з власних кишень, а жінки хай організують рідні школи, концерти для дітей, курси танців, писання писанок, садочки, семінари на тему виховання, літні табори і т. п. Далі тим шляхом іти, яким ішли ми досі — заведе нас до повної катастрофи. Навіть, якщо жінки мають далі продовжувати робити чаї, то тільки на виховні потреби, і на ніщо більше. І церква, організації, і всі ми повинні те зрозуміти, і жіноцтву в тім допомогти. Пощо нам домів, коли вони світять пустою? Що з того, що церкви мають гроші, коли членство з неї втікає, точніше — коли молоде покоління до неї не приступає?

Колись в наших народних домах відбувалися дитячі концерти, вистави, співали пісень тощо, а тепер вони — стоять німі. Колись при кожній парафії були рідні школи, а тепер нема навіть кому вчити. І чи треба дивуватися, що наше молоде покоління масово асимілюється? На мою думку — тільки повна реорієнтація на фронті жіноцтва і виховання збереже нас від катастрофи.

Потрібно теж повної реорієнтації щодо ролі еліти, тобто проводу в нашій спільноті. Я погоджуюся з твердженням, що немає кляси еліти, а є люди еліти, і ті люди еліти, ті провідники можуть рекрутуватися з усіх кляс: інтелігенції, бізнесменів, урядовців, учителів, ремісників тощо. Д-р Ізидор Глінка розрізняє між т. зв. “передовими” людьми, тими, що звичайно сідають спереду, і гніваються, якщо їх не посадити за “головний стіл”, і провідними людьми, які є проводом у праці, в жертвах, які беруть на себе відповідальність за життя й діяльність своєї спільноти, чи якоїсь її клітини.

Провідник, на мою думку, це людина, жінка чи чоловік, яка включається в працю, скрізь де бачить потребу, не чекаючи, щоб її просили допомогти, дає жертву, не доставши навіть листа з проханням дати жертву, а потім не сподівається подяки, це особа, яка свідомо і добровільно бере на себе відповідаль-

ність, віддає своїй спільноті свою працю, свій час, свої гроші, і то відповідно до потреби і своєї спроможности. Хто більше має, кому дав Бог більше, чи це буде талант чи знання чи матеріяльні ресурси, той більше повинен давати. *Біда в нас, однак, у тому, що таких провідників — в нас, на жаль, дуже мало.*

Навіть учителі, які колись були душею нашої суспільної праці, тепер майже вповні стали ремісниками, і поза своєю працею в школах, за гроші, спільноту зовсім забули.

І ще одна велика біда, а вона криється ось у чім. *Спільнота, поодинокі люди, всю відповідальність за суспільне життя — склали на провід, чи це буде церква, чи організації чи політика.* Як щось треба зробити — хай церква робить, якщо щось не йде — винні політики, держава, організації, всі, тільки не окремі люди. Це кардинальна помилка. Хто, наприклад, є церква, як не люди, той Божий люд? Хто є організація, як не членство? Хто є уряд, як не вибрані нами ж таки наші власні послі? Які члени — така організація, який Божий люд — така церква, кого виберемо, того маємо. Іншими словами — пора покінчити з таким станом речей, і складати відповідальність за все на тих, на яких вона повинна і мусить лежати, а це — на одиниці, на родині.

Які будуть поодинокі звена сильні, такий буде сильний і ланцюг. Матеріялізм, гідонізм, "моя хата скраю", лише заробіткова праця для себе й своєї родини — добра не принесуть! Поки молоде подружжя, малі діти, батьки мають повні руки роботи, і в суспільну працю не включаються, на громадські потреби нічого не дають. Пізніше, коли діти підروуть — матері йдуть до праці, і знову на суспільну працю не мають часу. Так далі не може бути! Для спільноти треба працювати, на спільноту треба давати, *постійно*, від коліски до гробової дошки. І пора переорієнтуватися нашої цілій спільноті в цих справах, пора відповідальність за все розділити між елітою, чи проводом, а поодинокими членами спільноти, в першу чергу родинами. Ми зачасто запрацюємо наші проводи "на смерть", зачасто критикуємо, коли не маємо найменшого морального права критикувати, бо спокійно приглядаємося, як інші задихаються від праці, а самі пальцем не кивнемо.

Відповідь: у нас немає часу — не є жодною відповіддю — всі ми мусимо заробляти на хліб насущний. Врешті, якщо немає часу, даймо гроші, бо що є час — як не гроші? Не маємо

часу самі навчити нашу дитину по-українському, бо працюємо, наймімо вчителя, а він навчить. Що врешті важливіше: діти чи гроші? Подумаймо!

Практична порада

На все є спосіб. Є способи теж виконати якенебудь завдання, досягнути намічену мету. Але на це потрібно: групи людей, намічення мети чи завдання, пляну, і виконання пляну. Наша спільнота терпить зокрема на брак плянування, і тому варто би нам звернути увагу на нього тепер. Чому б, наприклад, при кожній парафії, організації чи групі не створити окремі комітети, які б пляново, систематично і постійно думали над тим, як поправити справи, чи як щось конкретно зробити? Треба зорганізувати садочок, рідну школу, клітину УКІО, школу танців, курси мови — все можна, але щоб це зробити, треба групи людей, які б піднялися цих завдань! Будьмо тими людьми! Берім ініціативу, активізуймося, рятуймося, поки ще не пізно.

Наша проблема в тому, що забагато з нас поза собою і своєю родиною — не бачимо ні своєї парафії, ні своєї спільноти, а навіть як і бачимо свою парафію, то часто поза парафією не бачимо нашої національності в цілому, не бачимо України! Ще раз скажу: спільнота багатіє жертвами і працею одиниць, а не їхнім особистим багатством. Ніхто з нас зламаною цента зі собою на той світ не візьме. Діти важливіші як маєтки, вклад гроша й праці у виховання наших дітей в українському дусі — дасть нам на старість більшу сатисфакцію, як всі банкові конта, бо діти наші йтимуть нашими слідами, а ми житимем у наших дітях, і внуках, ген аж до кінця покоління!

Проблеми на часі

Накінець, я хочу вказати на певні проблеми, від розв'язки яких — у великій мірі залежатиме наше майбутнє в Канаді. Ними є, головно: багатокультурність, двомовні школи, наука й церква. Розгляньмо їх по черзі.

Багатокультурність — це щось таке унікальне й важливе, що ми повинні звернути на неї ще більше своєї уваги. Ми повинні домогтися, щоб принципи багатокультурности ввійшли до нової канадської конституції, а крім того, щоб їх застосували по цілій Канаді в практиці. Інакше, рівність і справедливість так і лишуться на обріях.

Двомовні, англійсько-українські школи — не менше важлива справа. Вони вже існують в Альберті, починаються в Манітобі, є на них право в Саскачевані. Честь і слава вашому урядові за зміну шкільних законів і пропоновані можливості, але — коли пічнете їх у практиці? Я не кажу, що це повна відповідь на наші потреби, але я тверджу, що це велика частина відповіді. Дитина, яка від передшкілля до 6-ої класу включно, буде вчитися в школі на половину по українському — буде знати мову, і збереже українське серце. Культура без мови — ніколи не буде повноцінною культурою. В основі нашої ідентичності — лежить мова, і ми повинні подбати за те, щоб *кожна українська дитина* вивчила її, в якийнебудь спосіб, за будьяку ціну!

Українська наука — це третя важлива справа, на яку ми повинні звернути свою увагу. Якщо наші співгромадяни мають помилкові інформації про нас у Канаді, якщо різні народи думають, що Україна — частина Росії, то винна в тім наша українська наука, точніше — винні ми, що не дбаємо відповідно про українську науку. Як вам вже відомо, кілька років тому постав у Канаді Канадський Інститут Українських Студій, і Фундація на поміч йому. Праця розгортається гарно, але — потрібно більше помочі, зокрема фінансової. Науковці починають писати, але треба грошей, щоб їхні праці публікувати, а найбільше — треба, щоб ми ті праці — книжки, купували, читали. Як буде запотребування на праці, буде ринок збуту, прийдуть нові адепти науки, які їх писатимуть. Взагалі, нам необхідно звернути більшу увагу на освіту й науку нашої спільноти в Канаді.

І четверта справа: наша Українська Церква. Українська Церква — була, є і повинна бути далі в самім серці української спільноти. На жаль, — так не є, вона в потребі! Близько 40% нашої спільноти покинуло ряди наших традиційних церков, і цей вплив, цю дизерцію — мусимо за всяку ціну зупинити. Владики й священники — самі ради не дадуть! У змаг за оздоровлення Української Церкви в Канаді повинні увійти всі. Я вважаю, що наша українська група в Канаді не вдержиться, якщо загубить свою українську традиційну церкву, і не виробить конкретних плянів, як задержати її українське обличчя. Не можемо теж ніколи забувати про потреби наших сестер-церков у інших вільних країнах світу, а зокрема — на рідних землях, страждаючу матірню церкву, яка мучиться в катаком-

бах. Все міняється, і навіть найбільші імперії падають. Нам треба, однак, в тому допомогти, щоб визволити її з неволі.

Закінчення. Пора кінчати, а накінець — я хочу зацитувати Богдана Ігоря Антонича, його “Вітер століть”:

“І вітер віє від століть,
крилатий, вільний і неспинний,
і вчить свободи, туги вчить
за чимсь незанимим і нестримним.

І повторяє нам, прибитим,
у зривах страчених намарне,
що вже ніяк життя спинити
і що життя це не казарма”.

Якщо вам вдалося пробудити в підлітка ці шляхетні почуття, то він прагнучиме ще ближче стати до морального ідеалу. Йому хочеться читати про людей, які втілили в собі уявлення і мрії людства про добро, честь, справедливість, відвагу. В години хорошої, так потрібної для юного серця самотності, відбувається тонка внутрішня робота — самоутвердження людини, формування ідеалу.

Якщо кількома словами викласти всю мудрість батьківської педагогіки, то полягає вона в тому, щоб наші діти були тверді й суворі у вимогах до самих себе, щоб — тут навмисне я вдаюся до перебільшення, — виражаючи сина на весіллі, де всі гості — гіркі п'яниці, мати могла бути впевнена, що син її прийде додому тверезий... Вимогливість до себе самого, моральний закон у власному серці, чесність і правдивість наодинці з собою — для батьків це висока мрія, ідеал. І досягається він тоді, коли любов, доброта поєднуються із суворою вимогливістю, з обов'язком, з непримиренністю до зла, неправди, обману.

Василь Сухомлинський

Проблеми У.П.Сеньйорату

Оксана Бризгун-Соколик

“ВЕСНЯНИХ МРІЙ...”

“Весняних мрій, юнацьких снів
Нам не забути ніколи”... Співали ми “Пісню пластунок” Дрота давно.
Давно?

Не диво, що сьогодні зійшлося тут так багато, щоб відзначити 50-ліття Уладу Пластунів Сеніорів. Бо чи ж можна забути те чарівне з-перед 20-40-50 років? Бо чи ж хочеться забути найкращі спомини? Бо чи ж, врешті, можна викреслити частину свого Я, щось, що вже не є тільки призвичаєнням, а що є стилем життя?

Улад Пластунів Сеніорів засновано 15-го квітня 1930 року. Хоч фактично вже в 1924-му році постав т. зв. Улад Сквартмаїстрів, до якого зголосилися старші громадяни, щоб опікуватися молоддю в Пласті, а головне, щоб відповідальність за Пласт, в разі проблем з поліцією, чи подібних, мали досвідчені люди.

Улад Пл. Сеніорату у Канаді святкує цього року своє 50-річчя, дискретно відмолоджуючись на один рік...

Улад сеніорів — це три покоління. Тому різні погляди на життя, різні думки. Це продукт 50-річного пластування. І саме тепер є знаменита нагода зупинитися на пару хвилин у своїй мандрівці й запитати себе: Чи сповнилися надії основників сеніорату з 30-их років? Який є сьогодні сеніор — вислід 50-літнього пластування в дорослому віці? Чи три обов'язки пластуна і 14 пунктів пластового закону виховали НОВУ ЛЮДИНУ? “В Пласті росте новий люд” — співаємо у пластовому гімні.

І якщо сеніор є такий, яким він є, які є перспективи пластової організації, перспективи УПС, яке буде наступне покоління сеніорату, яка буде молодь?

В 1930-му році сеніорат був подуманий, “як головний носій пластової історичної відповідальності, історичної повної відповідальності і за виховні справи, і за організаційні справи, і за участь його в громадському житті”... (“Заповіт” Сірого Лева, П.Ш. ч. 57, стр. 18). Сеніорів, основників уладу, вже мабуть не багато лишилося поміж нами. Переважаюча більшість це вже ті, які перейшли і новацтво, і юнацтво, і старше пластунство, себто сеніори, які пластували все своє життя від раннього дитинства й повинні б бути близькі до ідеалу пластуна. Це людина, незалежно від свого віку, яка своєю поставою, мовою, поведінкою, вчинками відрізняється від свого пересічного докільля. Це людина, яка з усмішкою допомагає в біді, це людина культурна, дружня та щира, в товаристві якої хочеться побути. Це людина, яка з почуттям гідності знає про свої національні та релігійні привілеї й обов'язки. Як дивимося на таку людину, то вона нам виглядає, наче досконало викінчений Богом-скульптором мистецький твір. Це вимріяний лицар, не важливе — чоловічого, чи жіночого роду. Це духова еліта.

Так я собі уявляю пластунів-сеніорів, як мати пластунів, як дружина пластуна, та врешті, як колишня членка куреня “Перші Стежі”, а тепер член Стежприятю.

А яких ми стрічаємо пластунів-сеніорів у житті? Роздумуючи над тими проблемами, звучить мені пісня сен. Пясецького —

“Вітре, скажи нам, наш брате,
Де нам журбу заховати,
Як важкі думи прогнати”...

Кожна організація має свої власні правила та закони. Якщо комусь ці вимоги підходять, він може пробувати стати членом такої організації. Він тоді добровільно бере на себе обов'язки, пов'язані з тими правилами та законами. От — згадаймо тут кілька:

Перший обов'язок пластуна — це вірність Богові та Україні. В “ПШ” ч. 59 за 1979 рік є подані висліди запитника групи сеніорів. Одне з питань є: Чи віриш в існування Бога? 91%

сказало ТАК без ніяких сумнівів. 9% дали відповідь “я не певний”... Я вже не говорю про тих 9%, але чи таке питання взагалі має відношення до пластової ідеології?

Цих 91% може дуже різно інтерпретувати “Вірність Богові” — це ж дуже складний комплекс багатьох чинників. Наші звичаї і традиції, виконання християнських обов’язків, вірність другові в подружжі, релігійне виховання дітей, наш обряд... Чи можуть, наприклад, пластуни-сеніори вживати англійської мови в церкві? Міняти обряд, календар? Кидати чи міняти партнера в подружжі? І взагалі, поводитися всупереч законам християнської моралі? Чи пластун-сеніор може в подружній дискусії вживати фізичної сили й одночасно бути виховником на таборі й рішати виховні справи в пластовій домівці? Чи це й подібне є справа особистого сумління, а чи Пласт повинен реагувати на непластову поставу своїх членів-сеніорів? Юнацтво викидають за проступки більші й менші... Як в сеніораті?

Вірність Україні — це ціла веселка тьямок. Згадати б хоч пару: Пластун повинен говорити українською мовою. Українською літературною мовою. Ворог її нищить, хто ж її має плекати, як не пластун?

У своїм вузькім колі, чи для спеціального ефекту, можна вживати свого діалекту, як тяжко з ним розлучитися. Але як пластун виступає публічно, йому треба дати доказ, що він над своєю мовою працює, її удосконалює, її збагачує. Збагачує в першу чергу читанням. Подивімся ж знову на “ПШ”. В ч. 56 стр. 60 Володимир Соханівський в статті “Яка наша увага до книжки”... пише: “Ми своєю байдужістю до живого й дуркованого слова пособляємо занепадові української літератури, мови, освіти та всіх тих ділянок культури, що з книжкою і словом зв’язані”. В числі 54 стор. 15 пл. сен. Іван Манастирський в статті “Чи це кара?” каже: “За одну пляшку доброї горілки можна передплатити часопис на цілий рік. Але ми звичайно “передплачуємо” куди більше пляшок, ніж часописів та журналів”. В ч. 58 на стор. 2-ій Любомир Онишкевич в статті про новий підхід до журналу пише: “Багато дискутантів уважало, що “ПШ” взагалі не варто видавати”... В часі, коли ми всі знаємо, що друковане слово залишається, і кажуть, що чим більше книжок друкується, тим культурні-

ший нарід, аж неймовірно, що взагалі дискутується, чи треба журналу, а чи ні”...

І тут приходиться крик розпуки думаючих сеніорів. Передовиця “Чи може бути Пласт без преси — без книжок?” і стаття Адольфа Гладилевича в ч. 59 на стр. 41-ій “Рятуймо наш журнал” — де автор пише: “Майбутній автор історії мабуть не забуде зарахувати до успіхів пластової організації в 1978 році імпозантну, як на наші обставини, Міжкрайову Зустріч в Алберті. Зате навряд чи він згадає сумний факт, що стався в тому самому році — протягом року не вийшло ані одне число “ПШ”, який дванадцять років безперервно появлявся 4 рази на рік”. Сама зустріч імпозантна. А ще є й підготовка до неї. Чи пластуни в таких випадках керуються 4-им пунктом пластового закону — Пластун ошадний?, і подорожі літаками заступають телефоном, а телефон листами? Певно, є конкретні ситуації, але тут мені пригадуються поїздки делегатів на конгреси та подібні історії. Чи дійсно вони всі їхали б, наприклад, на конгрес КУК-у до Вінніпегу, як би собі мусіли самі заплатити всю подорож? Не краще укласти бюджет так, щоб було й на одне, й на друге, — себто і на книжку, журнал, і на інші потреби?

В Торонті недавно існував комітет для посмертного видання повісти Федора Одрача, батька двох активних в той час юначок. Збирала і я передплату. Один сеніор відмовив словами: “Ми книжок не купуємо і не маємо, бо не читаємо”... Може він в той спосіб хотів позбутися ще одного збірщика, не знаю. А взагалі, поміж передплатниками було дуже мало пл. сеніорів. Зате для контрасту можу сказати, що ініціатором і головою того комітету був пластун-сеніор і вартісна книжка, моральна підтримка вдові-дружині, вийшла у світ.

Тут також варто згадати, що є сеніорські курені, які помагають видавати книжки, влаштовують мистецькі виставки тощо. Добре діло ми колись дітьми записували перед пластовою пробою до щоденника. Чи увійшло воно в нашу звичку? Скільки сеніорів знайдемо на списках жертводавців? Скільки вкладає власноручну працю в добре діло? От торонтонська станиця має війняткову групу сеніорок під проводом пл. сен. Ольги Федейко. “Поміч Україні” — ім’я цієї групи. Збирають гроші, роблять імпрези, висилають лікарства, пакунки

потребуючим у світі, дуже часто пластунам-сеніорам. Як їх підтримує станиця та поодинокі члени? 98 сеніорів на списку станиці в Торонті. Якби зобов'язалися від сьогодні щорічно дати на місяць тільки доляра. Це було б 12 доларів річно. (А що можемо дістати за 12 доларів сьогодні? Мішечок білетів на трамвай в Торонті! Навіть авто газоліною не наповнимо!) Якби! Наші сеніорки мали б понад 1000 доларів річно та не мусіли б тратити час на здобування фінансів, а могли б робити більше доброго діла.

Пластова станиця в Торонті переходила кризу. Ніхто не хотів бути станичним. Радили перекласти станичні збори, мали й інші пропозиції. Так що аж старше пластунство у своїм бюлетені намалювало жарт: "станція на продаж"... І згодився сеніор провадити станицю, витягати її з халепи та біди. Яка тут чудова нагода йому допомогти, замість його критикувати. Та ж станиця не його, а всіх! А як тут сеніори повелися? За 7-им пунктом пластового закону — "Пластун братерський і доброзичливий"? Чи спільна дружба та "мандрівка до одної мети" допомогли сеніорові в його праці?

Не так давно були ми гістьми у панства У. і Ю. Дичків. Сеніор п. Уляна мала знамениту ідею. Дружня зустріч, гутірка, перекуска, і спонтанне рішення: присутні склали певну суму грошей на стипендію студентів в Південній Америці. Скільки можна доброго і позитивного робити, тільки треба мати бажання. А пластун жеж корисний — каже 9-ий пункт пластового закону.

Старші пластуни Торонта зробили маскову забаву, з якої дохід мав піти на пластовий виїзд потребуючим пластунам в Аргентині. Хто зі сеніорів їх підтримав у добрім ділі? Ще й по Торонті пішли чутки про події, яких там взагалі не було!

Третій обов'язок пластуна — жити за пластовим законом та слухатись пластового проводу. Ще Ісус Христос сказав: "Коли любите мене, то зберігайте мої закони". Це ж відноситься і до пластунів. Коли люблять Пласт, пластову ідею, вони не тільки мають зберігати закони Пласту, а мають їх дотримуватися та плекати. Пластун-сеніор своєю поставою, своїм Я має імпонувати, бути прикладом до наслідування. Бож молодше покоління виховуємо головню своїм прикладом. Батьки для дитини — це перші приклади людини. Там дитина пізнає

перші поняття — що добре, що гарне, що зле, що неправильно. Батьки, справжні пластуни, це ідеальне довілля для дитини. Виховники — справжні пластуни — це ідеальне поширення довілля. А от Василь Матіяш в статті "Приклад найкращий виховник" в ч. 46 стр. 12 каже: "Нарікаємо на наше довілля, на теперішню молодь. Але багато нашої дітвори зберегли своє добре серце. Молодь ідейна. Вона шукає за зразками до наслідування, вона хоче нашого прикладу. А що ми їй даємо?"... А далі: "Як ми можемо вимагати від молоді вірності Україні, коли ми не навчили її молитися по-українськи, не показали їй краси нашої церковної традиції".

Перший пункт пластового закону каже: "пластун словний". І тому пластуни сеніори повинні жити за пластовим законом, раз вони цей обов'язок добровільно на себе взяли. Не творити собі свій власний закон, забуваючи, що очі молоді є проникливі й нікого гарними фразами не обдуріш! Але є між нами сеніори, що так, як проповідують, так і живуть, весь свій час жертвують для молоді і їх молодь цінить та любить. От хоч би сестричка Тоня Горохович, чи сеніор Дядько Слонь — Роман Копач, та багато-багато інших, яких тут годі згадати.

Пластун слухає пластового проводу. Це саме речення є й десятий пункт пластового закону. Пл. сеніори мають свій провід — головний, крайові проводи УПС, осередковий та курінний у місцевих клітинах. Відбуваються сходи сеніорів. Чи повідомлення про сходи є свого роду наказом, а чи товариським запрошенням? На 98 членів осередку станиці на сходинах було близько 20 осіб, і то з гістьми, а це 20 відсотків! Двох сеніорів "сеніорського" віку оправдалися. Сеніори вимагають послуху трьох молодших уладів. Який же приклад вони самі дають? Правда, можна оправдатися, що то ніхто і так не знає, крім присутніх. Ну, добре, а як тоді справа власного сумління?

"ПШ" є обов'язковою літературою сеніорів. А як з передплатою? Чи вона не є обов'язкова? Це ж одна з причин, чому журнал має поважні проблеми.

Багато з пластунів-сеніорів належать до професійних організацій. Платять високий внесок, дістають журнал, і не квестіонують його доцільности. Може тамтой ліпший? Ну, то дай-те фонди й дружньо вкладіть більше праці — буде і цей ліп-

ший! Оплата за журнал, вплата членських внесків — наскільки тут сеніори діють після 4-ої точки пластового закону — пластун є точний?

Ще старі римляни казали: “Квот ліцет Йові, нон ліцет бові”. (“Що личить богіві, не личить воліві”). В пластовій організації не має аж такої різниці поміж членами, а все ж часто, що годиться сеніорам, не годиться іншим. А ще гірше, що годиться одним сеніорам, не годиться іншим... (Тут вже мова не про алкоголь і папіроси, хоч пластун дбає про своє здоров'я — каже 12-ий пункт пластового закону. І, може, змінити сеніорам закон, щоб не бути гіпокритами?..) От Сірій Лев у своєму “Заповіті” каже: Не найважливіше в Пласті куріння і пиття, бо хто не курить і не п'є, то це ще не все. Сеніор у Пласті має далеко важливіші завдання — світоглядіві, суспільні. От світоглядіві: “Я розумію тебе, що ти куриш, бо й я курю, — каже комендант табору 14-літньому юнакові, — але не кури на таборі, вийди поза табір”... Де ж тут принциповість, виховування характеру? Це ж виховування хамелеонства. В старшопластунському листку зв'язку читаємо під наголовком “Чи Пласт виховує провідників?” Курінь УСП-ів “Гайдамаки” зголосився допомагати в переведенні й підготові одного крайового табору, та члени куреня зголосилися у великій кількості як виховники. На станичних зборах в Торонті зайшла дискусія на цю тему. Декотрі старші члени станиці заявили, що “Гайдамаки” не досить відповідальні це перевести. Тут говоримо про людей, багато з них одружені, декотрі з дітьми, а кажуть, що у них брак відповідальності?! Де тут логіка?

А з другого боку: Старші пластуни написали листи 12-ом сеніорським куреням. Хотіли інформації про курені до брошури, яку підготовляли на старшопластунський з'їзд того року. На листа відповіли 2 сеніорські курені... Старші пластуни невідповідальні?.. А з хвилиною переходу до сеніорату стануть відповідальними? А може непомилні? Ця непомилність, це одна з трагедії організації. Нагло, якийсь член сеніорату собі уявляє, що він не тільки все знає, але все найліпше знає! (Ох, як йому треба було б піти на науку до Сократа, який сказав безсмертні слова: “Я знаю, що я нічого не знаю”)... В їхній уяві ніхто нічого не знає, ніхто досі нічого не зробив, а як і зробив, то зле. Як справді цей Пласт без них проіснував стіль-

ки років, невідомо... Член сеніорату у своїй шкаралупці непомилности кидає якесь гасло. Наприклад, “Рятуймо станицю!” — і від себе починає, тяжко працює, але своєю поведінкою людей від себе відкидає і не бачить, сердега, що замість рятувати та допомогти, поцсував і те, що було. Є такі скрайні типи у всіх організаціях, але чогось хотілось би, щоб пластун мав більше самокритики, і як передовиця в “ПШ” ч. 54 каже: “Джерелом сили Пласту є те, що кожний його член повсякчасно оцінює себе, що його **обов'язок відкривати позитиви у своєму товаришеві!** Ніякі пластові вишколи, ніякі університетські дипломи не допоможуть, якщо сеніор скромно себе не запитає: “Який я? Як я себе можу удосконалити?” — та не працює постійно над собою. Та ж самовиховання в Пласті це не тільки гасло для молоді, це щоденна праця нас усіх, а часто щоденна боротьба зі собою.

От що пише Ольга Кузьмович у статті: “Чи справді стоїмо на незмінних основах?” “ПШ” ч. 50, стр. 5 — “Гіпокризія, брак послідовности, ламання пластових засад “Великої гри” кричать так голосно, що молодь не чує за ними слів, які переконували б її пластові засади виконувати”... Як мотто у своїй статті, О. Кузьмович цитує слова Кекилії Паліїв: “Шукаємо слабких місць у Пласті не тому, що ми у Пласт перестали вірити, а саме тому, що в нього віримо”...

І от гіпокризія. Пригадується, як на посвяченні пам'ятника Сірого Лева в Боффало зібралися сеніори, виструнчилися лавою, в коротких штанах, з відзнаками та медалями на грудях. Я тоді поверталася з табору “Стежки Культури” з Вовчої Тропи. Сл. п. Цьопа Паліїв зловила мене за руку і в куточку під деревом говорила мені про співаники й інші справи, щоб затерти свою незручність в ситуації. Бо з ряду пластунів ніхто нею не поцікавився, ніхто не попросив її до почесного ряду. А сьогодні в “ПШ” ч. 64 за 1981 рік є про неї чудова стаття — як про Одну з Будівничих Пласту.

Де ж тут 5-ий пункт пластового закону. Пластун справедливий? А вже як не справедливий, то хоч увічливий, чого навчає 6-ий пункт закону.

Відзначення — це також поважна проблема — яка мусять перейти суворі критичні зміни. Чи нагороди, медалі тощо даються за працю, і працю тільки, а чи за якісну, вийнят-

кову працю? Чи можу я рекомендувати на відзначення сьогодні вас, щоб завтра ви рекомендували мене?.. Чому за переведення розвагового лещатарського табору старшому пластунові дають відзначення, а за підготовку і переведення успішного новацького табору старшого пластуна ім'я навіть не подають у звіті? Та ж пластун має бути сумлінний — каже 2-ий пункт пл. закону, й у виконванні своїх обов'язків і в оцінюванні інших. А старші пластуни от як бачать ці відзначення:

Старшопластунський Листок Зв'язку помістив віршовані описи події у Вінніпезькій Станиці. Ніхто не хотів бути станичним... От старші пластуни пишуть:

“Будемо ми якось станицею цей рік керувати
Та на 22-го січня “золоті Юрії” собі давати.
А як сеніори всі наші відзнаки побачать,
То на другий рік станичним всі бути схочуть”...

У правильнику Уладу Пластунів Сеніорів в статті 2-ій буква “Г” читаємо: “Завданням УПС є збуджувати своїх членів до активної участі в громадському житті, застосовуючи пластові засади в його виявах”.

Яке відношення пластунів до громадської праці? Пластуни гордяться, коли на чільних постах в громаді є пластуни. Ми маємо Петра Саварина, Ігоря Бардина, Ірину Вжесневську і багато інших. Дивлячись на ідеал пластуна — чи не повинні вони бути на більшості провідних постів у громадському житті? І вносити туди дружній дух співпраці, дух, врешті, який не завжди і в Пласті існує...

А мінімальною активністю в громаді повинно бути членство в КУК. На 98 сеніорів в Торонті є тільки 21 платників національного внеску до КУК (Комітету Українців Канади) — 20%. Чи це не соромно замало?

Критикувати, радити, все це забирає багато більше часу, ніж написати чека і вкласти в конверт. А з більшою фінансовою базою і праця Комітету Українців Канади може бути краща.

Участь сеніорів в громадських імпрезах — навіть на Свято Державности і Соборности — приходить тільки малий відсоток. І молоді в одностроях небагато видно. А от тоді, як всі українці відзначали 90-річчя поселення українців в Канаді на “Українському Дні”, пластуни відбували на Пластовій Січі свої

наради. І між іншим — дискутували про елітарність Пласту. Елітарність — це продукт пластового виховання. Чи Пласт міняє свої ідеї, що над тим треба дискутувати?

Недавно пл. сен. О. Хабурський написав статтю до торонтської преси в справі участі громади в імпрезах. А який відсоток пластунів бере участь в громадських імпрезах?

А на культурні імпрези, музичні, літературні, мистецькі тощо також приходить все та сама мала група людей, поміж ними й кілька пластунів сеніорів. Пальців на руках забагато...

Чи ж сеніори в процесі самовиховання не повинні поглиблювати своє знання культури? Чи не повинні плекати її, підтримувати її — бож тим самим плекають любов до краси. Пластун теж любить красу — каже 13-ий пункт пластового закону. Байдушність чомусь присипляє загал сеніорату. А байдужа людина не росте, не розвивається, не поширює свій світогляд. Робиться заскорузла, банальна. А це ж таке далеке ідеалові пластуна!

Християнська релігія має покаяння, сповідь — себто визнання гріхів й обіцянку поправитися.

Може варто було б, щоб у Пласті була обов'язкова свого роду розмова зі своїм сумлінням та покаяння за невиконвані чи призабуті пластові закони. Може раз на рік, у річницю УПС, започаткувати духовні пластові реколекції під гаслом “Обнова сеніорів”. У випадку Торонтської Станиці всіх 98 сеніорів зійшлися б раз на рік і разом зробили індивідуальний іспит сумління. Ніхто не є досконалий. Завжди десь хтось зробить помилку і “згрішить”. Це нормальне і не суттєве. Суттєве є бути щирим, мати силу волі й відвагу собі сказати — я зробила (-бив) зле, спробую так більше не робити...

Останній пункт пластового закону — пластун є завжди доброї гадки. Так, пластуни оптимісти. “Море нам по коліна, а Міссісіпі по кістки”... — співають “Бурлаки”, і всі пластуни за ними.

Тож вірю, що 1429 сеніорів (за останнім звітом) у діяпорі (Боже, яка це може бути сила!) з оновленим духом увійдуть у нове п'ятдесятиліття Пласту й з піснею “Не схиляй голови у знеможі, бо зірок не побачиш тоді...” будуть спільно і дружньо йти до Великої Меті.

Думками в цій доповіді я не маю наміру критикувати чи докоряти уладові сеніорів. Проблеми, тут порушені, турбують не тільки мене, а й велике число членів пластового сеніорату. Зробила я це тільки тому, що за словами сл. п. Цьопи Паліїв: “Шукаємо слабких місць у Пласті не тому, що ми у Пласт перестали вірити, а саме тому, що в нього віримо”...

В. Соханівський

МАЙБУТНІСТЬ УПС-ТУ

Ось тема, яку мені подали організатори відзначувань 50-річчя УПС-у. Хочу на тому місці признатися, що я прийняв їх прохання з приємністю і навіть не пробував викручуватися, чи шукати якихось оправдувань, щоб того не робити, бо мені чомусь тоді здавалося, що дуже легка тема. Тут буде потрібно трохи уяви з домішкою фантазії і гутірка буде готовою. Бож хто може говорити з певністю про майбутність будь-якої речі, справи, установи чи товариства, з певністю у ці так непевні часи? Але тоді, коли я почав поважніше пригадуватися над темою, я збагнув, що цілком випадково, і з власної волі, я опинився у ситуації, подібній до того священика, що його вища влада післала душпастирювати у новій місцевості. Приїхавши туди, він відразу написав листа до свого владики, вийшов у місто, щоб його відразу вкинути до поштової скриньки. Блукаючи по місті, він ніяк не міг знайти пошти. Аж принагідно по дорозі він зустрів 7-річного хлопця і запитав його, де є пошта. Хлопчина без надуми відповів: “Підіть, отче, два бльоки догори, а там скрутіть направо і там завважите поштовий будинок”. Вритуваний священик подякував йому, а при тому додав: “Я сьогодні відправлятиму у моїй церкві. Прийди туди, а я тобі за це покажу дорогу до неба. Чи прийдеш?” Хлопчина думав, думав, шкробав свою потилицю, а вкінці рішучо відповів: “Ні, не прийду!” “Чому?” — здивовано запитав священик. “Та, отче, як ви можете показати мені дорогу до неба, як ви навіть не знаєте, де тут є пошта”.

Я чув перед тим вислів, що майбутнє будеться сьогодні. Тому варто спробувати спрецизувати поняття “сьогодні”. Ми всі знаємо, що між “учора” і “сьогодні” є тільки мелесенький проміжок часу, одна секунда, одна мить, так само, як між “сьогодні” а “завтра” є також тільки одна мить. Тому сьогоднішнє, чи ми хочемо того, чи ні, охоплює минуле та глядить у майбутнє. А минуле УПС-у є поважне, серйозне, інколи смішне, веселе, вагоме, хоч часом абсурдне, ентузіастичне, а деколи пасивне, але головне — воно було державницьке. Мені виглядає, що основники Пласту, особливо св. п. д-р О. Тисовський мусів довго застановлятися, студіювати й дискутувати про українську проблему. Крім улюбленого його предмету з природознавства-зоології, яку він навчав, та взагалі виховних проблем, він добре знав історію, нашу й чужу, він порівнював її з історіями інших державницьких народів. Наша “недержавницькість” напевно не давала йому спати. Бо чому ж наш нарід з такою довгою історією, традиціями, культурою, нарід такий здібний, працьовитий, веселий, спонтанний, богобоязливий є на тому рівні, що є? Чому ми не маємо держави? Він не йшов у якусь партію, щоб звіттам голосити свої нові ідеї.

Він, простудіювавши можливі й доступні йому виховні матеріали, збагнув, що скавтова методика й засоби гри, чесної гри, є не тільки цікавою і сприятливою для молоді, але й мудрою, державницькою. Скавтовій методиці й засобам він дав український державницький зміст. Цим він хотів відкрити українській молоді дорогу в широкий світ, щоб вона порівняла свої сили й здібності та нав'язувала міжнародні зв'язки. Мені виглядає, що Пласт, мабуть, єдина суспільна установа українців поза науковими, мистецькими і професійними інституціями, яка це щиро плекає і практикує. Всі інші організації також покликаються, що вони це роблять, що вони також загально українські, державницькі, одначе з досвіду ми знаємо, що попри все це вони таки сильно плекають культ своєї партії, групи, своїх героїв, бо цим вони бажають забезпечити своє групове існування та накидувати їхнє мислення всім. Активна участь пластунів і пластунок у визвольній боротьбі, поміч, вплив і участь у творенні загальноукраїнських наукових інституцій, як НТШ, УВАН, УВУ тощо; у політичних: УНР, СКВУ та інших починах. В мене інколи виринає

думка, що, якби не Пласт, то чи взагалі публікація Енциклопедії Українознавства була б можливою.

Справді Пласт не є неполітичною інституцією, тільки він не є партійною. А в останніх 30-ти роках, коли ми опинилися у цілковито нових обставинах, переїхавши у нові країни поселення, вклад УПС-у був надто помітний. Ще перед виїздом за океани, завдяки тодішньому пластовому прововоді, ми були добре психологічно приготовані й знали, що нас чекає і що ми маємо робити у нових поселеннях. Ми не сиділи на валізках чи наплечниках, як тоді залюбки говорилося, сподіваючися швидкого повороту в Україну. Ми їх таки розладували і взялися за конкретну працю, яка тільки підходила під руки. Ніяка, навіть найчорніша чи найтрудніша праця не була нам страшною, бо ми мусіли творити нове персональне життя і також думати про нашу спільноту, про нашу Батьківщину. Єдиної речі, що ми не змогли тоді позбутися ні на хвилинку, це була та невимовна й гнітуча туга за Європою, а особливо за Україною, бо віддаль була страшно великою. Цю тугу ми виливали в працю для життя, бо мусіли якось жити, бо тоді жадних “велферів”, як це є сьогодні, не було, ми вивчали завзято мову та заробляли на прожиток і вчилися ремесла чи прагнули закінчувати чи наново починати студії по університетах, творили підприємства тощо. Я ще й досі не можу забути того природнього й широго гумору серед наших друзів у тих тяжких обставинах, що його навіть високоплатені комедіянти, зірки телевізій, нам не змогли б дати. Ми досить скоро почали вростати у місцевий ґрунт та брали активну участь у загальноканадському житті, а при тому будували домівки, оселі, відновлювали пластову пресу, видавали виховні матеріали, книжки та допомагали нашій спільноті.

Тут і там поставали нові пластові станиці, коші, курені, гнізда. Відбувалися зїзди, наради, конференції, вишколи, конгреси та інші важливі речі. Коли пластова діяльність була вже налагоджена, з УПС-у вийшла нова ініціатива для добра нашої спільноти, саме: рідне шкільництво, курси українознавства. Хто ж зможе забути так поважний вклад сл. п. Цьопи Паліїв, родини Зелених, Копачів, Зорич, Тоні Горохович та багато-багато інших. Я навіть не пригадую собі, щоб ми тоді потребували дискутувати про дружбу, про проблематику УПС-у, як писати слово “сеньйор”, чи дискутувати у безко-

нечність про різні не дуже то важливі параграфи правильників тощо. Чим більше ми про ті речі говорили, тим більше можна було завважувати початок падіння нашої організації. Це ж бо конкретна праця додавала нам охоти, сили й вдовolenня. У мене немає сумніву, що це був, так би сказати, позитивний вплив Пласту на нашу духовість, українськість, державницькість, життєздібність, зарадність, яку то та духовість чи пластовий спосіб життя присвоювали собі доростаючі члени нашої організації та прилучувалися до рядів УПС-у. Це означає, що бажання Тисовського дати українському народові нову виховну систему, яка б піднесла й підсилила б всесторонньо рівень української людини до рівня інших державницьких народів, була таки можливою. Його прагнення зробити українську молоду людину сильнішою національною свідомістю через піднесення фізичного, етично-морального, духового, емоційного, а передусім інтелектуального рівня розвитку — здійснювалася на наших очах. Це зрозумів і відчув вчасно найбільший українець наших часів слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький та взагалі наші Церкви. Це зрозуміли та того злякалися наші вороги, забороняючи й розв'язуючи Пласт на Волині й у Галичині. Та все ж таки він існує до сьогоднішніх днів по всіх континентах вселенної. Пластова вірність Богові й Україні, послух пластовій владі та поміч ближньому є глибоко національним кредом, одночасно гуманним, вселюдським, універсальним і, як можна завважити, дуже близьким духовості борців в Україні. *А яка майбутність УПС-у?* — питаємо часто.

Думати чи говорити про майбутність будь-кого чи чого, це справді легітимне й реальне питання. Але цим питанням нормально займається наука. І хоч як не маю претенсій до науковости, але я знаю, що відомий науковець Леонте дю Ньюї написав, що завданням науки є передбачувати, а не, як це досі було, говорено, розуміти. Наука докладно описує факти, об'єкти, феномени, відтак пробує їх сполучити цим, що ми називаємо законами так, щоб бути здібним передбачати події в майбутньому. Ми є у щасливій ситуації, що таких науковців маємо, як напр. проф. Всеволод Ісаїв у Торонті та інші. Навіть у Святому писемі є написано, що: “де немає візії, нарід пропаде”... Чи ми маємо ту візію майбутнього, я точно не знаю, але про це варто говорити й дискутувати. Ми знаємо

статистику і вона не є потішаючою. Кількість новацтва і юнацтва, як і взагалі молоді, зменшується, а майбутність УПС-у майже вповні залежить від приходу його в ряди новацтва й юнацтва та свідомости старшого пластуна. Не буде їх, не буде й нас. Тому наша основна увага й діяльність УПС-у повинна бути звернена на поміч і діяльність та ріст усіх молодших пластових уладів.

Нас всіх сьогодні є 1429 осіб, заокруглено можна сказати півтора тисячі. Ми мусимо поставити собі конкретне питання: це число збільшується, чи, навпаки? Якщо воно йде догори, то немає чим журитися, але, якщо воно маліє (всі знаки показують, що воно йде вділ), то варто знати чому? Деякі спроби аналізувати це були зроблені тут і там. В Торонті навіть був добре zorganizований семінар під проводом Е. Гуцуляка. В цьому семінарі взяли активну й досить численну участь колишні активні члени Пласту, які з певних причин його залишили. Їхні доповіді були щирі, цікаві, провокативні, і я думаю, правдиві. Тут я натякну тільки на деякі закиди в наш бік: брак товариськості, існування клік, неоправдані чи не обосновані перестороги, позбавлення членства без поважних причин, “догматичність”, цинізм, дрібничковість, брак розуміння суті Пласту, брак добрих виховників, брак комунікацій, критика повинна бути позитивною, зарозумілість, капральство, інколи нерозсудлива суворість, брак доцінення чи відчуття вдячності за працю тощо. Молоді не шукають за відзначеннями, а таки сподіваються людського вияву вдячності за працю у Пласті, незалежно від того, чи була вона більша, чи менша. Брак можливостей виявляти власну ініціативу, зник товариського співжиття, ідейності у нашій спільноті, існування фальшивої елітарності у Пласті, занепад престижу виховника, недостатня співучасть батьків у виховному процесі, брак програми, брак ентузіазму, брак віри у Пласт, бюрократія, — усе це причини сучасного стану Пласту. УСП не доцінений. Юнацтво потребує визову, старше пластуна уваги й опіки. Вершком критики ось є такі думки одної пластунки з ЗСА, (дивись місячник “Наш Голос” за квітень 1981 р.). Вона, між іншим, пише таке: “Багато наших пластунів, особливо старших, хотіли б працювати самостійно, але старші віком, що працюють у Пласті по 5 до 7 років, відкидають наше ба-

жання. Вони нібито не завважують нашої активності та бажанья. Тому деяка молодь відходить від Пласту. Я сама пластунка, належу до 18 куреня ім. Олени Пчілки, а наш гурток називається Жар-Птиці. Але наші наставники та вихователі трактують нас, як маленьких дітей, а деякі наші пластунки мають вже по 18 років”... підписана Зірка Маєвська. Для мене повищі думки говорять про певні браки у цієї юначки розуміння суті Пласту, або ж про недоліки в методиці пластування в деяких осередках. Тому дуже важливим є те, щоб пластову виховну методику ми пильно зберігали, плекали та практикували таку, якою вона була подумана основниками Пласту. Щоб діяла суть виховного процесу, а саме, — самовиховання; воно мусить бути вщеплене і практиковане, щоб молоді люди навчилися не тільки виявляти свою ініціативу, але й відповідати за переведення її в життя. Тоді вони не мали б основи нарікати на “наставників” чи “вихователів”, бо таких там немає. Відповідальність за себе і свої вчинки означає виплекане почуття повинності й обов'язку, а свідомість повинності виконати певне завдання є глибшим людським почуттям і розумінням значення сенсу людського життя. Хто знає це, той має напрямок і мету життя. Такі одиниці творять історію.

З обсервацій життя й діяльності нашої організації завважуємо, що ті пластуни й пластунки, які глибше зрозуміли суть Пласту та його творчу і об'єднуючу функцію для цілості нашої спільноти, які сприйняли пластовий спосіб життя за свій, які сприйняли пластову ідеологію за свою, вони є з нами у Пласті, вони є активні в нашій спільноті, вони є успішні в персональному житті; вони допомагають у свій спосіб наблизитися нашій нації до візії кожного свідомого українця: здобути нашій нації вільну, самостійну, соборну українську державу. Тому сеніорат у Торонті робить добру роботу у житті Пласту й у нашій спільноті. Він сприяє глибшому пізнанню нас самих, позитивній самокритиці й аналізу нашої діяльності. Гете колись писав: “Як можемо вчитися пізнавати себе? Ніколи через рефлексії, роздумування, а тільки працею. Попробуй виконувати свої обов'язки і ти скоро завважиш, хто ти є. І що є твій обов'язок? Це вимоги кожного дня”.

Нарешті, яка ж майбутність УПС-у? Відповідь на це питання є у наших умах, наших серцях, у нашій поведінці, на-

шій настанові до життя взагалі, а до українства і нашої організації зокрема. Відповідь залежатиме також від власної децизії кожного члена зокрема. Відомий філософ Ясперс називає людську істоту "децидуючою істотою", не щось, що просто "є", але що перш усього децидує, "що вона є".

Я перед тим згадував, що чисельно нас тепер є півтора тисячі у світі, хоч я переконаний, що насправді нас є більше, якщо не зареєстрованих, то бадай приналежних духом. Вони нам сприяють, посилають своїх дітей до нашої організації та зблизка приглядаються нам й інколи допомагають тут і там. Ми маємо сьогодні ще багато-багато молодих кандидатів до УПС-у в молодечих уладах. Вони прийдуть до нас завтра. Ми маємо сьогодні гарний потенціал. Наші члени очолюють СКВУ, наш член щойно став митрополитом УКЦ в ЗСА, наші члени організують успішно українські високі наукові інститути (П. Саварин, І. Бардин). Ми маємо багато членів науковцями й професорами університетів, професіоналістами, підприємцями, а передусім маємо добрих і християнських батьків і родини, працівників на громадсько-суспільній ниві, багато виховників та членів і прихильників на низах, які несуть кожночасний тягар відповідальності, що забезпечує існування нашої організації. Це є справді у мені ґрунтом гарного і надійного думання про оптимістичне майбутнє. Нам треба тільки відсвіжити, відновити, зробити те аджорнаменто-усучаснення в наших умах і почуттях справжньої суті і функції Пласту, збудити довір'я, плекати віру у нього, виправдувати сподівання всієї нашої спільноти, що Пласт даватиме ініціативу і вклад у змаг за нашу державність. Я знаю, що ми всі відчуваємо вдячність Пластові за те добро, якого ми зазнали завдяки вихованню й духові Пласту, за тих добрих і ширих друзів і подруг, з якими ми спільно пережили так багато найприємніших моментів нашої молодости, наших зрілих років спільної праці, трудів і радості. УПС повинен класти ще більше праці, посвятити й витривалости, а молодші це оцінять і прилучаться до нас, наша організація буде рости. Майбутні кандидати до УПС заважуть і оцінять, що ми доклали всіх зусиль, щоб залишити цей світ у загальному, а наш український зокрема, кращим, як ми його застали. Бо так вчить Пласт, а ми були, є і будемо послідовниками його ідей та напрямних дій.

Реасумуючи, на основі аналізу минулого і сучасного, я бачу в УПС-і поважний потенціал. Мені насуваються на думку ось такі основні напрямні нашої діяльності на майбутнє:

1. Дальша підсилена й поглиблена праця над збереженням УПС, як організації, як частини українського народу в діаспорі. Будь-яка праця у так многогранній діяльності Пласту, "з", чи "над" молоддю, цьому сильно сприяє.

2. Ідея солідарности. Вона важлива не тому, що саме поняття солідарности тепер так спопуляризували поляки, і, яка допомогла так високо підняти світову опінію про них, та при тому сильно потрясла московською імперією. Ідею української солідарности дуже часто зустрічаємо в нашій історії, літературі від найдавніших часів.*) Про неї говорить, наприклад, приповідка: "Тягнути в один гуж", чи Шевченко: "Обніміте ж, брати мої, найменшого брата". Наш нарід чомусь не усвідомив і не зрозумів всеціло її суті.

Св. п. Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький писав: "А через те треба нам тим більше дбати про солідарність поміж самими собою! Треба нам усі сили скупчити в одному напрямі! Треба бути одного духа, щоб рости в силу й притягнути до себе найліпші одиниці суспільности".

На мою думку, Пласт є здібний це виконати, бо в нас немає пересудів до інших. Півтора тисячі свідомих одиниць, загартованих у суспільній праці може творити чуда. Сподіваюся, що наші проводи це собі усвідомлять та подадуть нам певну програму, а ми, низи, будемо пробувати її сумлінно виконувати.

*) В останніх роках День Української Солідарности з політичними в'язнями у формі голодівки проголосив український журналіст та політичний в'язень Вячеслав Чорновіл у 1974 році. Цей День Солідарности підхопив Український Пласт в 1976 році і від того часу відзначають його усі українські молодечі організації у вільному світі, а за ними ціла українська спільнота.

Доповідь виготовлена на відзначування 50-річчя УПС в Канаді.

Ми і наше минуле

До історії Пласту

ЯК ТВОРИВСЯ УЛАД СТАРШОГО ПЛАСТУНСТВА?

Перші гуртки пластунів юнаків постали в 1911/12 шкільному році у Львові, в академічній гімназії, а в слід за тим і в інших містах Галичини, тоді під Австрією. Влітку 1914 року численні пластові частини взяли організовану участь у маніфестаційному крайовому Шевченківському Здвизі, щоб разом з організаціями Соколів і Січей відзначити 100-річчя народження Тараса Шевченка. Здвиг був величним показом національної свідомості багатотисячних мас, що упорядковано маршували вулицями міста Льва, а згодом на площі Сокола-Батька виконали різні вправи з проруху й спорту. Вперше тоді маршували теж стрілецькі відділи. Ніхто тоді не передбачував, що скоро їм доведеться виконувати найважче завдання.

Пластові частини в одностроях, з обов'язуючими тоді палицями, дуже добре представлялися, за ними було вже 4 роки дії та вишколу. Найстарші юнаки були вже у вищих класах гімназії перед матурою, вони були провідниками чот (четарями), сотниками, бо на військовий лад тоді формувалися пластові відділи. Кожна гімназія мала свій пластовий полк. Здавалось тоді, що ті пластуни, що закінчать гімназію й вийдуть з юнацтва, будуть далі старатися продовжувати пластування і вже тоді оформляться, як старші пластуни.

Так однак не сталося, бо безпосередньо після Шевченківського здвигу вибухла перша світова війна. Тоді всіх пластунів найстарших класів гімназій покликано до австрійського війська, або деякі мали щастя дістатися добровольцями до легіону Українських Січових Стрільців, щоб заспівати:

“А ми тую Червону Калину підіймемо,
А ми нашу славу Україну розвеселимо!”

1918 рік приніс упадок Австрії і почались наші визвольні змагання. Колишні пластуни, що повернулись з австрійської армії, стали старшинами Української Галицької Армії. Молодші включилися в залоги міста Львова, (пластові відділи Стрия, Тернополя та ін.), а наймолодші, мов гінці, переносили доручення команд до поодиноких відділів довкруги Львова. Хоч визвольні змагання закінчилися трагічно, відданням українських земель Польщі, їх неуспіх викликав, як реакцію у нашої молоді **не заломання**, а навпаки, постанову **не скласти зброї**, далі організуватися, учитися дисципліни, вишколюватися у впоряді, в теренових іграх, маршах, спорті, сталити свої сили до військового діла, щоб бути на поготовлі, коли прийде нова нагода до розправи з ворогом.

Прийшло тоді до змін у проводі Пласту. ДРОТ, що був Верховним Отаманом УПУ, просив про звільнення з того найвищого пластового посту. Він не був військовиком, а педагогом, служив у санітарній частині армії та відчував, що треба зробити місце Сірому Левові, що був штабовим старшиною, овіяний німбом героя визвольних змагань. Його вибір Верховним Отаманом показався правильним. Сірий Лев виявив виняткові здібності організатора штабу, плянування й діяльності. Коли Дрот мав незвичайну вмільсть оформлювати виховні правильники з увагою до педагогічних і психологічних моментів та до вимог методики праці, то ж поєднана праця Дрота й Сірого Лева дала у висліді незвичайний розвиток Пласту.

В 1921-22-23 роках закінчили гімназію групи юнаків і не мали можливості дальшого пластування. Тоді у Львові вони оформились в Пластовому Клубі ім. Адама Коцка, пластуна, що згинув від польської кулі на львівському університеті в обороні права існування українських катедр на тому ж університеті. Той клуб відбував сходини з доповідями й дискусіями, з яких назріла ідея постанови Уладу Старших Пластунів/-ок. Це мало епохальне значення, бо УСП дав надійні кадри виховників, інструкторів, керівників вишкোলів, таборів, яких нестачу дуже відчувала наша організація.

Настали важливі роки існування українського таємного університету у Львові та бойкоту польських високих шкіл. Всі члени Пластового Клубу були студентами того ж університету. Серед них виявилися найвидатніші майбутні провідні

постаті старшого пластуна, такі як Василь Кархут — студент мед., Андрій Охримович — студ. техн., Володимир Маркус — студ. техн., Богдан Кравців — студ. філ., Степан Охримович — студ. філ., Іван Кліщ — студ. техн., Петро Ісаїв — студ. філ., Є. Ю. Пеленський — студ. філ. Були серед них поети та письменники, що дописували й редагували пластові видання, як “Молоде Життя”, видавали допоміжні матеріали пластових проб, бюлетені, збірки власних творів (поезій, оповідань, повістей тощо). В тому ж часі Дрот видав 1 випуск підручника “Життя в Пласті”.

Вже восени 1925 року почали виникати поодинокі курені УСП. Як перший, зареєструвався курінь УСП-ок “Ті, що греблі рвуть”, курінна Дарія Герасимович, відтак Софія Мойсейович. Вони відиграли провідну роль довголітнім веденням вишкільних таборів пластунок на “Соколі” б. Підлютого, що був основою діяльності всіх частин тодішніх пластунок.

Як 2-ий курінь УСП зареєстровано “Червону Калину” в Стрию, що ідейно зв’язався з невмирущими традиціями визвольної боротьби, бо там була окрема частина української армії, а в ній були виключно пластуни. У провіді куреня були: Степан Охримович, Роман Петріна, Володимир Дармохвал, Ярослав Рак.

3-ій Курінь “Лісові Чорти” постав у Львові, курінним був студ. техн. Ярема Весоловський, кол. полковник 1-го полку ім. П. К. Сагайдачного та кошовий (як тепер станичний) всіх пластових частин міста Львова. Вони видали зі себе багато провідних пл. діячів, весь час існування Пласту в Галичині вели крайові табори для пластунів, виробили спеціальний стиль юнацького таборування, що позначився на цілій діяльності юнацьких частин Пласту. Список заслужених пластунів куреня вимагав би цілих сторін.

Як 14-ий Курінь записано “Санітарок”, під проводом сестри “Піка”, Номи П’ясецької, відтак Галі Дворянин, що їх основною діяльністю було таборування новачок у Гориглядах, в Підлютому і на Остодорі в Горганах. Членами куреня були Міка і Дарія Фіголь, Ольга Левицька, Дора і Стефа Дмоховські, Ляся Старосольська, Марія Клак і ін.

15-ий Курінь був “Орден Залізної Остроги” (ОЗО-ни), ідейно базуючись на романтиці УСС, що його засновниками

були студ. техн. Володимир Маркус, Іван Кліщ і кооператор Володимир Кметик. Чільним репрезентантом, одначе, являвся Іван Кліщ, що його треба вважати співтворцем Уладу Пластового Новацтва (тоді називали **новиками**). Він і товариші провадили новацькі табори в Підлютому довгі роки і причинилися до побудови нового табору, який відкрито вже після розв’язання Пласту польською владою, що діяв, як Дитяча Оселя ім. Митр. А. Шептицького. Опікуном табору був довгі роки о. катехит А. Бучацький, що приєднався до Пласту і як скавтмайстер був комендантом УПН. Крім ведення новацького таборування, ОЗО-ни активно працювали в пластовій кооперативі “Молоде Життя”. Я приєднався до ОЗО-нів дещо пізніше (1927 р.), помагав у веденні таборів на Підлютому й Остодорі, один рік ми помагали в таборі в Старяві сквм. Л. Бачинському. Членами ОЗО-нів були брати Т. і Б. Дурбаки, Іван і Осип Сидорів, В. Саевич, В. Винницький, С. Мамчин і Т. Матвійшин та інші. Довголітній курінний ОЗО-нів — Великий Комптур Ордену інж. Іван Кліщ згинув у 1942 р. у Харкові, його розстріляло Гештапо, як члена ОУН.

50-річчя УСП перейшло в нас майже непомітно, не так, як на те заслужив він собі за великий вклад багатогранної успішної діяльності, якою Старше Пластунство причинилося до розвитку, добра і прослави Пласту.

пл. сен. Тиміш Білостоцький

3 ПОЖОВКЛИХ, АЛЕ НЕ ДУЖЕ, ЛИСТІВ

ВІД РЕДАКЦІЇ: В архіві сл. п. пл. сен. О. Бойчуна найшли ми не знаний загально Листон Старших Пластунів п. н. “В дорогу” за грудень 1927 р. ч. 1. У тому пожевклому, маленькому на розмір і числом сторінок, виданні поміщена стаття ст. пл. Юрка Шматери, яка дивним дивом зовсім не втратила актуальності, помимо своїх 55 років. Вне від першого речення спостереження ст. пл. Шматери могли б бути так само добрі у 1982 р. і за малими винятками це торкається цілої статті. Тому містимо її так, як вона появилася у 1927 р. Може вона буде говорити за тих самих старших пластунів, що сьогодні надто байдуні, щоб написати свої думки і погляди до “Пластового Шляху”.

CAVEANT CONSULES!

Пласт перебуває зараз у фатальному стані: з одного боку — повна байдужність до пластових справ чинника, від якого (par excellence) залежить майбутність Пласту. — Цим чинником є старші пластуни. — З другого боку — небезпечні експерименти “спеців” від організації. Це, на щастя, є щойно справою майбутнього.

Коли холоднокровно дивишся на ці намагання ще більше заплутати справу, замість того, щоб зачати виводити Пласт на чисту воду, — мимоволі шукаєш причини. Хто винен? Обставини, провід чи старші пластуни?

Коли б тут були причиною тільки “зовнішні обставини”: “перепони”, “нерозуміння з боку громадянства”, “переслідування властями”, “брак засобів” і т. п. страхіття, якими у нас так люблять розчулювати терпеливих слухачів, то, смію обстоювати думку, що Пласт далеко ще не виглядав би так зле, як нині. Для молодшої, сильної організації, для *скавтової організації*, “перепони” не тільки не є ніяким лихом, але навпаки: вони причинюються у великій мірі до того, що організація набирає гарту, суцільної єдності та сталеві еластичності. І це занадто відома річ, щоб на неї наводити докази. Отже причина лежить деінде.

Старші пластуни? Так. Старші пластуни, це альфа й омега Пласту. Пласт без старших пластунів (а ними є не тільки студенти, а й громадяни “на становищах”) є все тільки педагогічним експериментом, шкільним гуртком у ширшому закрою, або тузиновим “товариством молоді”. Його можуть зовсім спокійно вести професори поодиноких шкільних заведень і це є щонайбільше квестією підручників, а ніколи — геніяльності.

З хвилиною, коли появляється старший пластун, (не лише de nomine, а й de facto) — справа змінюється. Пласт стає завершеною, замкненою цілістю, стає не тільки школою, але й окремою суспільністю “нових людей”. Ведення *такого* Пласту вимагає в кожному випадку непересічності.

Чим є нинішні старші пластуни? — Говоримо відкрито: це апатична маса, без провідної ідеї, без ініціативи, без волі, без молодечого розмаху й сили, навіть без раціональних організаційних форм. Це, що “рухається ще” серед тої мертвеччини, не є нічим іншим, як позою і комедіянством у коротких штанцях.

Може хтось згадає тут знову про “обставини”. — Я думаю, що тільки одну обставину можна й *треба* брати в рахунок, а саме: цих старших пластунів виховав провід — нинішній, вчорашній, позавчорашній. Це, що в нас виховують англійський характер англійськими штанцями (припис про однострій) є не тільки комедією, але й трагедією з далекойдучими наслідками. І коли можна говорити про чиюсь вину, то будемо говорити про вину проводу: нинішнього, вчорашнього, позавчорашнього.

Коли хтось бере важливий пост не тому, що його особистість побиває всяку конкуренцію, але радше тому, що нема під рукою людей, які хотіли б чи могли б побиватися про цей пост, то це тільки збільшує його відповідальність, а не навпаки. Але відповідальність нашого проводу, це було збите яйце, до якого ніхто не смів доторкнутися.

З одного боку фальшиве розуміння пластового послуху, а з другого — прославлена “добра воля”, що для м’якого рутенця є найвищою санкцією навіть тоді, коли йде про очевидну дурницю. Ці дві речі давали проводові *carte blanche* у його діяльності. Я знаю факт, що членові проводу *боялися* звернути увагу на фатальну помилку, яку він зробив, тільки тому, що — він міг би роззлоститися й покинути Пласт...

Хтось закине, що були ж з’їзди — компетентний чинник у вирішуванні цих справ. Що ці з’їзди одобрювали діяльність проводу і т. д. Це правда, і ці з’їзди й досі стоять мені перед очима: спершу банальними фразами вітають “гостей” — сторонніх людей, які випадково мали час “подивитися на той Пласт”. Потім читають довгі, усипляючі звіти, що наглядно й безперечно виказують геніяльні здібності проводу, що “серед таких тяжких обставин потрафив дати собі раду”. Накінець приймають аплявзом вибір “традиційних святих”, які ані трохи цьому не дивуються (*sancta simplicitas*) і — всі вдоволені — розходяться домів.

Я забув згадати ще про один гідний уваги процес, що відбувається завжди перед з'їздом. Я назву його: "породництво Верховних Установ". Воно відбувається в цей спосіб, що на кілька днів перед з'їздом шепчуть по кутах "втаємничені" ("кого? ну, кого?") і остаточно погоджуються на тім, що "нехай буде, як було". Ці люди, що зовсім не є представниками пластового загалу і часто дуже кепсько визнаються у пл. справах, — зробили б найкраще, якби записалися на медицину, а не практикували своїх здібностей на пластових установах.

Вернім до проводу. Його діяльність полягає, здається, на тім, щоб "заложити" якнайбільше пл. куренів і адмініструвати ними. А хто ж буде виховувати, панове?

Пригадую собі, що коли я раз в С. закинув "представникові" старшого громадянства, що воно замало інтересується молоддю, дістав відповідь: "Ми даємо наші діти до шкіл, де вони мають професорів і шкільні приписи. Що більше ми мали б робити?" Невже пластовий провід є такої ж думки, що пластова молодь задовільно виховується в школах? І мимоволі зроджується підозріння: а що, як ви *не знаєте*, як виховувати пластунів і *тому* обмежуєтеся до "організування" та адміністрації? Чи доказом на це не є сьогоднішні старші пластуні, вами "виховані"? "Конець діло хвалить, — а як виглядає нині ця оконечна форма пластунства — старші пластуні?"

Стоїмо напередодні з'їздів. Чи має повторитись стара комедія?

Боюся, щоб не було гірше (хоч це звучить неправдоподібно): *Це, що нині робиться, є понад сили наших провідників. Щоб вони не захотіли часом улегшити собі і — упростити цілу справу. Пласт вже й так стоїть нині на однім поземі зі всіма другими "товариствами". А до змін "in plus" у нас немає підготовлених сил.*

Та я *остерегаю*: "добра воля" ніколи не зрівноважить шкоди, заподіяної Пластові! *Saveant consules!*

20. XI. 1927.

Юрко Шматера

Кічнер 18 березня 1982 р.

ДО РЕДАКЦІЇ "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Архів пл. сен. Антона Івахнюка зберігає рідкісне пластова видання: **БАТРА** — журнал Українського Пласту на чужині, Український Пластовий Курінь ім. М. Міхновського, Рік I Число 2, Париж березень-квітень 1939.

На 14 і 15 сторінках поміщений допис, з якого довідуємося про існування пластових куренів на українських поселеннях в Боснії, а саме в селах Лішня і Харвачани. Ці два села й посьогодні мають українську церкву і значну кількість українців. Перевіривши всі доступні мені джерела, я ніде не знайшла згадки про існування цих куренів. Передаю цей допис, щоб повністю помістити в "П. Ш.", як джерельний матеріал до історії Пласту.

Передруковуючи, зберігаємо оригінальну мову дописів.

СКОБ!

пл. сен. Іроїда Винницьна

БАТРА

журнал Українського Пласту на чужині

"І ВАМ СЛАВА, СИНІ ГОРИ, КРИГОЮ ОКУТІ
І ВАМ, ЛИЦАРІ ВЕЛИКІ!"

Невпинно йшли нові відділи в напрямі Севлюшу, самі молоді хлопці, багато студентів, що перший раз мали зброю в руках, прихапцем озброєні, без військового вишколу, але охоплені фанатизмом... Я знав багато з них, вони всі згинули..."

("Ноев Вінер Тагблят" — 23. 3. 1939.)

Вальтер Гарібер

"170 учнів двох останніх клас севлюської середньої школи зо зброєю в руках боронило рідної землі. Згинули майже всі. Лишилося може 10 учнів у живих..."

"Новий Час" — Львів, 27. 3. 1939.

"Севлюш відбили 17-18-літні хлопці, що до цього часу ніколи не мали в руках кріса".

"Новий Час" — 28. 3. 1939.

“... добрий вояк не сміє випустити ні одної сльози, повинен мати камінне серце, наповнене ненавистю до всього ворожого...” Ось що писали пластуни з Великої Копані в Карпатській Україні до “Ватри” ще 10 березня цього року. І ці слова не були тільки словами. Вони перейшли в величний чин. Вже за чотири дні молодь Карпатської України, без найменшого вагання збройно з героїзмом і фанатичною посвятою боронила рідних меж. Доказувала, що свої слова вона не пускає на вітер, а в потребі здійснює їх зміст до останньої коми.

І рясно полила молода кров українські зелені гори, глибоко-глибоко.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ У ЮГОСЛАВІЇ

Курінь ім. Євгена Коновальця в Хорвачанах

На перших курінних сходинах вибрано таку Курінну Команду: Василь Лаврів — курінний, Іван Заставний — заст. курінного, Ігнатій Войтишин — писар, Дмитро Фігурик — скарбник. Наш курінь має тридцять членів і поділений на такі три гуртки: гурток Тигрів (11 членів), гурток Лисинят (10 членів) і дівочий гурток Веселих Співачок (9 членів).

Маємо перед собою дуже багато праці й важкого труду, щоб згуртувати всю українську молодь. Українських шкіл тут нема, тільки сербські або хорватські та й то тяжко до них дістатися, бо нема місця. Тому багато наших дітей лишається без школи й так пропадає. Наші села й хати дуже порозкидані, а в них живе дуже багато людей, що не знають, хто вони, не знають, як себе називати. Одначе ми пластуни віримо, що переборемо всі ці труднощі й в нашому Пласті виховаємо нових людей, які вже знатимуть, хто вони. Скоб! *Ігнатій Войтишин*

Курінь ім. Гетьмана Сагайдачного на Лішні

19 січня відбулися наші перші пластові сходина у stodолі селянина Штипули. Було присутніх 30 членів, яких поділено на такі три гуртки: гурток Львів (9 членів), гурток Вовченят (9 членів) і дівочий гурток Ластівок (12 членів). Сходина відбуваються по кілька разів на тиждень. Та не все так переходять, як треба. Часом приходять місцеві хлопці, що не належать до Пласту, і нам перешкоджають ще й грозять, що будуть бити.

Та ми їх не боїмося, бо пластун не сміє нічого боятися. Одного разу, коли вже наші сходина кінчалися, прийшли до нас жандарми. Скінчилося на тому, що ми їм все пояснили й вони забралися. Праця йде вперед! Скоб! *Мілько Мельник*

Зміна життя

Як у нас ще не було пласту, ми ходили до польської коршми, де ми танцювали. Хлопці купували та пили раклю, потім напившись добре, кляли, сварилися, билися, вибивали вікна, співали чужинецьких пісень. Одним словом жили мов ті дикуні.

Як тільки в нашому селі почався пласт, наше життя зовсім змінилося, хоч нашу молодь тяжко було умовити, щоб вписувалася до пласту. Зразу вписалося тільки шістьох хлопців і три дівчини. Але з часом наше число помітно збільшилося. Ми почали сходитися, почали жити інакше. У нас вже не чути ні лайки, ні сварки, ні чужих пісень, ні ніяких негарних слів, як раніш. Читаємо різні поучаючі книжки, а що вже наспіваємося національних та народніх пісень, то й годі описати. Наш пласт підготовляється до великого національного свята Т. Шевченка.

Наш пласт розвивається майже без всяких перешкод, бо місцеві власті покищо нічого не забороняють.

Оживлення нашого культурно-освітнього життя й започаткування пласту завдячуємо братові-курінному Олексі Мартинюкові з Парижа, що почав свою працю між нашою молоддю. Ми були б змарніли, не знайшовши путі життя. Ось бачите, як життя людини може змінитися за один місяць. Дай Боже, щоб у кожному українському селі тут у Югославії так змінилося.

Скоб!

*Павлина Лаврів
(Пластовий Курінь ім. Коновальця
в Хорвачанах, Югославія).*

“Справжня молодь не може бути без віри, не може дихати в атмосфері моральної тхнулости світу, що втратив всяку надію”...

Ст. Цвейг: “Жан Крістофі”.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ТИХ ДІЯЛЬНИХ ПЛАСТУНІВ, ЩО ВІДІЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

Подав Адольф Гладилевич, Монреал.

МИХАЙЛО ІВАНЕНКО

Народився 1879 р. в Батурині. Сотник Української Армії. 1924-1928 — учитель української гімназії в Дрогобичі (математика й гімнастика); директор бурси ім. Івана Хрестителя в Дрогобичі. Помер 25 листопада 1948 р. в Регенсбурзі, Німеччина.

Член проводу 3-ої Верховинської Округи 1924-1930 рр., опікун 18-го Пластового Куреня ім. Івана Франка у Дрогобичі й комендант новацьких таборів. Перше Пластове Відзначення одержав 1929 р. Під німецькою окупацією вихователь Куренів Молоді в Сяноці. Курінний Куреня УПС у 1945-1948 рр., член станичної старшини, голова обласної старшини, голова Міжнародної Скавтської Ради в Регенсбурзі й комендант УПС від жовтня 1946 р.

ЮРІЙ ФЕДОРОВИЧ

Народився 8 листопада 1913 р. в Губичах, Дрогобицького повіту. Учень української гімназії в Дрогобичі, іспит зрілості склав у Малій Духовній Семінарії у Львові. Письменник, автор етюдів "На високих шпилях", які вийшли окремою книжкою 1958 р. в Німеччині. Співробітник "Неділі", "Дажбога" й "Свободи". Член ОУН з юнацьких років. Помер 21 лютого 1956 р. у США.

Член Пластового Коша "Червона Калина" в Бориславі, куреня "Бурлаки" й Німецького Альпіністичного Товариства в Німеччині й Інтернаціонального Скавтського Клубу в Швайцарії. Комендант пластового юнацького табору на "Вовчій Тропі" та постійний діяльний пластовий провідник.

БОГДАН БІЛОШЕВСЬКИЙ

Мистець-різьбар. Жив у містечку Надвірній (тепер Івано-Франківська область) 1922-1944. В 1944 р. його арештувало Гестапо, але він утік з тюрми. В 1948 р. приїхав до Канади й

жив увесь час у Монреалі. Вирізьбив іконостас у гуцульському стилі в Українській Православній Церкві св. Софії й іконостас в Українській Католицькій Церкві св. Михаїла. Спараліжований наслідком нещасливого автомобільного випадку, помер у Люрді у Франції 26. 9. 1962 р.

Пластун-сеніор і новацький виховник. Провідник ОП УПС 1953 р. Голова станичної Таборової Комісії 1954 р. Комендант новацьких таборів: ім. сотн. Федя Черника на оселі "Україна" 1954 р. і "Пісня верхів" у Валь-Давід 1957 р.

МАРІЙКА ФЕНИК-МАЛИНІВСЬКА

Народилася 24. 6. 1929 р. в Журові пов. Рогатин. Жила в Німеччині; з 1949 р. по 1950 р. в Бен-Метірі в Тунісі; 1951-1968 р. в Монреалі й від 1968 р. в Дітройті. Померла 26. 2. 1975 р. До Пласту вступила 1945 р. в Регенсбурзі. Пластова діяльність у Монреалі: юнацька впорядниця, зв'язкова 8-го Куреня УПЮ-ок ім. Княгині Романової, новацька виховниця — бунчужна підтабору новачок у новацькому таборі "Замок України" на оселі "Україна" 1958 р.; член проводу лещатарського табору "Метелиця" у Вальд-Давід 1959-1960; кошова 1961-1962; комендантка табору юначок "Крутими шляхами" на оселі "Батурин" 1963 р. Отримала третє пластове відзначення — грамоту заслуги 1965 р. за довголітню виховну працю в Монреалі.

БОГДАН МЕЛЬНИК

Народився 8 квітня 1910 р. у Варваринцях біля Теребовлі. До Пласту вступив 1924 р. в Тернополі. До Канади приїхав 1949 р. Помер у Монреалі 3 вересня 1965 р. У 1945-1949 рр. — активний член Пласту в Німеччині (Байройт і Регенсбург). Провідний член Пластової Станиці в Монреалі: 1949 р. засновник і перший голова Осередку Праці УПС; голова Комітету придбання Пластового дому 1951-1954; і станичний 1955-1956. Член Крайової Пластової Ради в Канаді. Член 4-го Куреня УПС "Характерники".

ПЕТРО ВЕПРИК

Народився 27 січня 1897 р. в Тустановичах, Дрогобицького повіту. Вояк УСС, член УВО, в'язень польських тюрем. Помер 19 червня 1966 р. в Торонті.

Опекун 49-го Пластового Куреня ім. Івана Богуна в Тустановичах. Одержав Перше пластове відзначення 1929 р. 27 лю-

того 1932 р. засуджений у Дрогобичі на три місяці тюрми за приналежність до Пласту. Станичний у Вінніпегу (Канада), Крайовий булавний УПС у Канаді.

ОРЕСТ КОСТЕЦЬКИЙ

Народився 1936 р. у Франції. Жив у Монреалі (Канада), а потім у провінції Онтаріо. Був членом Комітету Будови Української Католицької Церкви в Міссіссага. Помер у Міссіссага 29. 11. 1976 р.

Новацький виховник — братчик у новацькому таборі “Пісня верхів” у Валь-Давід 1957 р. і бунчужний підтабору новаків у таборі “Замок України” на оселі “Україна” 1958 року. Провідник ОП УСП 1959 р. Голова станичної Таборової Комісії 1961-1962. Член проводу ЮМПЗ-1967 на “Батурині” (інтендант). Активний член УСП і член куреня УПС “Вовкулаки”.

ПАМ'ЯТНИЙ ВЕЧІР У БАБИЛОНІ

(Гостина у родині Ольги і Миколи Кузьмовичів)

Ми приїхали десь близько десятої з наради в Нью-Йорку. Під час їзди, поспішаючи додому, Оля кількома словами висловила турботу про здоров'я свого чоловіка. Залишила його хворого в ліжку, бо не годився на те, щоб вона занедбувала громадські обов'язки через його недугу.

Друг Микола зустрів нас усмішкою, хоч долягав йому біль у хребті.

Оля залишила нас на короткий час, щоб підготувати вечерю, а ми повели розмову про книжки й про молодь. Я розповідала про своїх учнів на курсах українознавства, про їхні успіхи й труднощі при вивчанні літературних творів. Згадували Львів, події в ньому, говорили про поетів “розстріляного відродження” в Україні. Друг Микола розповів подію: бібліотеку НТШ в будинку при вул. Чарнецького у Львові большевики в 1939 р. викинули були на смітник. А він забрав дещо, а тепер з правдивою гордістю показував мені, перші видання поезій київських неоклясиків. Гордився ними і заповів, що передасть їх до бібліотеки Гарварду.

По вечері друг Микола показав мені ще інші свої скарби — українські екслібриси — чудову їх збірку! Вони, мабуть, найбільша й найкраща збірка у вільному світі. При тому розповідав, як то люди прислали йому в дарунок деякі з них. Хотіли, щоб вони збереглися, щоб збірка була якнайповніша. Прислали їх незнайомі люди з різних країн, а навіть з України. Витинали з книжок у бібліотеках, робили фотографії. Ми любувалися ними, цим виїнятковим мистецтвом, у якому стільки цікавої символіки — глибини відчуття у мистців-виконавців особливостей характеру й стилю життя власників екслібрисів. Мені також хотілося причинитися до поповнення цієї збірки, але майже всі ті екслібриси, що я їх мала (переважно Шестидесятники в Україні!), вже були в збірці.

Наша розмова попливла мимоволі у згадки про незабутніх і яскравих діячів мистецтва у Львові — Павла Ковжуна, Миколу Голубця, Василя Софроніва-Левицького, Романа Купчинського та інших, екслібриси яких ми оглядали.

Та згодом зійшла розмова на “вічну” тему — виховання нашої зміни. Звелася вона до ствердження потреби відповідного середовища для дітей — домашнього, у Пласті, в громаді. Ми ствердили, що в наших родинах зникає давній стиль життя не тільки тому, що матері волять працювати, щоб заробити більше грошей на такі речі, як друге авто, вишуканіші меблі, одяг, на гостини, подорожі, на участь у забавах та інших розвагах (не завжди доцільних молоді), ніж виховувати дітей, плакаючи культуру домашнього середовища. Батьки не мають нагод для розмов з дітьми, вони своїх дітей мало знають, їхнім щоденним життям мало цікавляться. А також і діти не знають історії життя не тільки своїх родів, дідів, але й батьків. А життя кожної родини в діяспорі виповнене подіями, які ілюструють історію народу в останніх десятиріччях.

А згодом на столі з'явилися два великі альбоми: один — це дарунок від Олі другові Миколі в його 60-річчя; другий — подарував друг Микола синові Юркові в 16-річчя.

Що було змістом альбомів? Подруга Оля збрала листи професора Володимира Кузьмовича — батька друга Миколи, родинні фотографії, пам'ятки; дібрала до них поезії улюбленого поета свого чоловіка, — Максима Рильського. З особливим зворушенням і увагою читала я “поучення” синові Мико-

лі від батька ще в Україні в його 16-ий день народження. Подібні альбоми дістали діти наших друзів Олі й Миколи. Така вже традиція в роді.

Оглядаючи альбоми, я зворушилась. Вони мені нагадали багато дорогого — прожитого дома й у Львові, років повних молодечих поривів, запалу, надій... Читаючи глибокі й вдумливі "Заповіді Синові", нагадала високу, струнку постать проф. Володимира Кузьмовича, яку ми — учасниці вишколу інструкторок Союзу Українок, зустрічали кожного ранку в будинку, де містилися центральні Рідної Школи й Союзу Українок і де були виклади, в яких нам, студенткам, передавали провідники українських організацій та установ, між ними і Володимир Кузьмович, свою ідеологію, досвід, знання й той духовий багаж, і ту поезію громадської праці, до якої ми так рвались тоді, а яку ми бачили у їхньому житті, повному горіння і посвяти. У той вечір я вповні зрозуміла й оцінила доцільність такого стилю родинного життя, яким жила родина Ольги й Миколи Кузьмовичів.

Друг Микола не любив громадського активізму, він тримався дому, любив затишок хати серед квітів, картин і книжок. Працюючи лікарем, міг забезпечити родину матеріально настільки, щоб дружина могла віддавати час і зусилля Пластові й громаді, працювала для них за двох. Що так було і тепер, ми знаємо. Проте подруга Ольга не занедбує й родини, приятелів, домашнього господарства. Її працездатність і успішність у роботі загально відома.

Виконуючи волю друга Миколи, згадуючи цей пам'ятний вечір, не попадаємо у жалібний тон, ділимося думками й настроями із зустрічі з живим і дуже особливою духовістю сином, товаришем життя, батьком, пластуном, приятелем і громадянином та лікарем.

Гостину цю згадую з виїнятковим оптимізмом і думкою про ті вартості, які я мала змогу побачити в стилі життя родини, у тій атмосфері, що її винесли подруга Оля і друг Микола з рідних домів та яку так дбайливо старалися і старається тепер Оля передати своїм дітям.

Тоня Горохович

З пластового життя

ДІЯЛЬНІСТЬ ПЛАСТУНІВ В АРГЕНТИНІ: ПЕРШЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ ВІД 1948-го РОКУ

Матеріали та інформації пл. сен. Павла Клима.

"ГАРЯЧА" Паланка

Запорожським звичаєм, січові побратими, які не надавалися до воєнних походів, поселилися обабіч Запоріжжя і творили т. зв. "Паланки", або постригались у ченці. Останні замінювали "самопали" на "чотки", посвячувались Богові і молились за кращу долю України та друзів своїх.

♦♦

Подібна доля, після "ісходу" з рідних земель, судилась деяким пластунам, а між ними — членам 2-го Старшопластунського куреня "Загону Червона Калина". З них, первісних 66 членів, одна третина "лягла головою" на різних фронтах боротьби з займанцями України. Із залишків — кількох прибуло на поселення до Аргентини, творячи, з уваги на підсоння, "Гарячу паланку ЧК".

♦♦

Під кінець 1948 р. кораблі "викидали" поселенців до Аргентини. Щасливо так склалося, що поміж "пришельцями" була деяка кількість давніх, а то й європейських пластунів і можна було пробувати оснóвувати Український Пласт в Аргентині. Ініціатором був Станичний Куфштайну в Австрії мгр. Петро Гресько, а членами мгр. Ярослав Улицький і Павло Клим. Де-що пізніше прибув інж. Юліян Гошовський і д-р Богдан Галайчук. Застали вони вже отців Василіян — Юрія Мельничина і д-ра Володимира Ковалика.

6 березня 1949 р. відбулись Основуючі Збори Пласту в Буенос Айресі. Першим уповноваженим Головної Пластової

Старшини найменовано Греська, а від 1952 р. до 24 липня 1954 був ним П. Клим, який передав новому проводові стан 254 членів Пласту і понад 150 Пластприятелів. Головою КПС обрано Б. Галайчука.

Звичайні збори надали Почесне членство за заслуги: Греськові, о. Коваликові і Климові. КУПО відзначила Клима орденом св. Юрія в золоті (ч: 14/58), а Галайчука орденом Вічного Вогню в сріблі.

Із членів "Гарячої" паланки Галайчук і Гресько померли в Аргентині, Клим і Гошовський переселились до ЗСА, священники о. Мельничин і о. Ковалик є "далекого віддалення" (в Аргентині, Парагваї і Бразилії), а єдиний Улицький замешкав у Провінції Буенос Айрес. Всі названі, крім праці для Пласту, також працювали для громади.

МИХАЙЛО ВАСИЛИК, нар. 1928 р. в Україні. Економіст, доктор економічних наук (УВУ — Мюнхен 1978 р.). Працює, як економічний дорадник аргентинського уряду. Пластун сен. керівництва, має 3-ій ст. КЮВ. В Аргентині від 1950 р., працював, як осередковий УСП, курінний куреня УСП "Карпатські вовки", Референт УСП-ів, кошований, впорядник, вишкільний референт КВ, комендант багатьох таборів, голова КПС (1977-1980), член ГПР.

Викладач філії УВУ в Буенос Айресі та директор філії УКУ від 1975 р. Редактор пластових сторінок у пресі; автор багатьох статей.

МИКОЛА БАНДРІВСЬКИЙ, нар. 1931 р., в Аргентині від 1950 р. Активний член УСП та УПС. Жив далеко від центру там зорганізував пластову групу 1954 р., яка начисляла 49 членів УПН, 6 УПУ, 4 УСП і 4 УПС, разом 63 члени із місцевостей Березатеґу-Гудсон.

Працює як фабричний робітник; також баритон-співак. Організатор просвітнянського життя.

ПЕТРО ГРЕСЬКО, 1906-1976. Почав пластувати як юнак 5-го куреня ім. Ярослава Осмомисла у Стрию, потім член 2-го Куреня "Червона Калина". Закінчив студії філософії (з історії та географії) на Львівському університеті ступенем магістра. Як студент, вів просвітнянську працю серед молоді під час вакацій, пізніше працював із робітничою молоддю. Учитель середніх шкіл та управитель школи в Дашаві. В Австрії — учитель,

станичний табору в Куфштайні, діяльний на пластових таборах. Від 1948 року в Аргентині, голова ініціативного комітету для організування Пласту (разом із Ярославом Улицьким, о. Володимиром Коваликом, Павлом Климом і Мирославом Чорним).

6-го березня 1949 року відбуто основуючі збори Пласту і обрано його головою КПР. Референт УПС. Активний до 1952 р., коли виїхав в Анди, де й помер. Був першорядним виховником; він також організатор і член дугої пластової оркестри (1950-52). Був пл. сен. довір'я та почесним членом Пласту від 1954 р.

БОГДАН ТАДЕЙ ГАЛАЙЧУК, 1911-1974. Пластувати почав, як юнак 5-го куреня УПУ ім. Ярослава Осмомисла у Стрию. Студіював право у Лювені, здобув докторат з політичних наук. Отримав пластове відзначення Вічного Вогню у сріблі. Член загону "Червона Калина".

Після закінчення студій працював у львівському щоденнику "Діло" (1935-1944). Активний на еміграції в Інсбруку, Бельгії, Франції, а від 1949 р. в Аргентині. Після важкої фізичної праці став професором міжнародного права університету в Буенос Айрес і там же шефом дослідної праці, як теж асесором міністра закордонних справ. Видав шість обширних наукових книжок на тему своєї спеціальности, з того одну по-українському, а п'ять по-іспанському та опублікував понад 30 студій у фахових журналах різних країн. Він брав постійно участь у міжнародно-правничих конференціях, українських і чужих, із доповідями (Венесуеля, Еквадор, Перу, Бразилія, Еспанія) та робив студійні подорожі по США, Латинській Америці, Німеччині й мусулманських країнах (від Сенаголю по Персію).

На початку 1972 р. випустив дві нові книжки по-іспанському: "Історія політичного устрою Східньої Європи" та "Міжнародне публичне право" (у співпраці із проф. Марією Т. М. Домінгез). Проф. Богдан Галайчук визначний і відомий фахівець у своїй ділянці, признаний у міжнародному науковому світі.*) Автор публіцистичних статей, часто під псевдами "д-р Галигнац, Гомо політікус" та інші.

Був першим головою КПС в Аргентині, довгі роки очолював ГПРаду, а рік-річно посвячував свої вакації на ведення

*) за "Юнаком" ч. 12. 1972.

пластових таборів. Був директором УКУ, співпрацював, як дописувач до Енциклопедії Українознавства. Був першим українцем, як член Світового Суду. (Від Аргентини).

о. ВОЛОДИМИР КОВАЛИК, нар. 1910 р., український католицький священник, чину оо. Василян, д-р теології. Студіював у Римі, жив в Аргентині, ЗСА, Римі й знову в Аргентині. Почесний член Пласту в Аргентині від 1954 р.

Надзвичайно активний в організуванні церковного і громадського життя в столиці Буенос Айрес. Протоігумен Василянської провінції 1946-1956. Він закупив посілість в центрі столиці, де при церковці й монастирі дав приміщення Пластові, школі українознавства, комбатантам, спілці науковців, літераторам, мистцям та іншим. Літню оселю для молоді (Пунта дель Індіо, 150 км на південь від столиці) відступав на пластові табори від 1953 р. (перший табір називався "Ненаситець"). Пізніше цю оселю відкупив Пласт.

Отець Ковалик виведнав для Пласту правне оформлення, як одної із аґrupацій аргентинських скавтів, — 71-а аґrupація ім. св. Михаїла. Пласт цим користувався довгі роки.

О. Ковалик був автором кількох книжок і редактором "Масонерії".

МИРОСЛАВА ЯХНО-КРАВЦІВ, нар. 1930 р. Була юнацькою виховницею в Австрії, переїхала до Аргентини 1949 р. Як старша пластунка, була коменданткою пластунок в КПС, уповноважена ГПБ, членка 1-ої станиці. Активна в жіночій секції товариства "Відродження". До УПС не перейшла.

ІРИНЕЙ ЛИПИНСЬКИЙ, нар. 1934р., в Аргентині від 1949 р., хемік. Дуже добрий пластовий виховник із добрим знанням технічного пластування. Адміністратор пластових видань, юнацького журналу "Зелене весло". Вів різні діловодства від станичних до крайових. Діяльний в українській громаді.

о. ЮРІЙ МЕЛЬНИЧИН, нар. 1908 р. Пластував як юнак в Стрию. В монаший чин вступив 1928 року, до чину отців Василян. Жив три роки в Римі, а 1948 р. приїхав до Аргентини як місіонар. Ативний як парох, катехит та ігумен. Організував централю "Просвіта". Дуже активний в організуванні церков-

ного життя, молоді та вірних. Організував централю "Просвіта" в Буенос Айрес, і тижневик "Українське слово". Був парохом у місті Берікко, де є велика українська колонія (через фабрику м'яса "Свифт"). Пізніше був у місті Апостолес, колиці українського поселення. Це близько границь з Бразилією та Парагваєм — тому часто виїздив і туди. В Апостолес спочатку мав групу 31 пластуна-юнака до 1954 р.

Працює як виховник молоді у школі і Малій Семінарії, ігумен і парох. Він є генеральним вікарієм загону Червоної Калини та сталим духовим опікуном пластових таборів. Активний філятеліст (Пласт, Польща, Україна) і бібліофіл.

ХРИСТИНА ЧУБАТА-РАЙТАРІВСЬКА, нар. 1933 р. Від 1949 р. в Аргентині, працювала як кошова і виховниця. 1956 виїхала до ЗСА.

ПЕТРО САМОВЕРСЬКИЙ, 1896-1954 — педагог народніх шкіл (Рогатин). Вступив до Пласту (до УПС) в дорослому віці. Допомогає пластунам з гутірками та опікувався групою пластунів в Аргентині.

Працював над українським словником (має зібраних 20 тисяч слів). У домовині іменованій сеніором праці.

ЯРОСЛАВ УЛИЦЬКИЙ, нар. 1909, педагог, магістер філософії, член загону "Червона Калина".

Пластувати почав у Стрию, у 5-ім курені ім. Ярослава Осьмомисла. Студіював у Львові, влітку їздив з доповідями по селах. Працював, як учитель середніх шкіл, на Стрийщині, потім у Куфштайні (Австрія) та Аргентині. Довголітній виховник новацтва, комендант пластових таборів у Австрії. В Аргентині від 1948 р., один з основників пластової групи. Організатор та управитель школи українознавства в Березатеґуї. Діяльний у філії "Просвіти". Філятеліст.

ВОЛОДИМИР ШЕПАРОВИЧ, нар. 1933 р., інженер-механік, рисівник. В Аргентині від 1951-59 і потім від 1966. Новацький виховник, графік, ілюстратор пластового журналу "Зелене весло".

о. СТЕПАН ЧМІЛЬ, 1914-1978. Священик, вихований у Пласті. Юнаком був у Перемишлі. Пізніше студівав у Торіно, Італія. 1945 р. висвячений, як перший український священник

салезіянин, висланий на місійну працю до Аргентини, де був душпастирем та учителем до 1958 р. Був архимандритом згромадження Дон Боска. Потім був 20 років професором і ректором Папської Малої семінарії в Римі.

о. РОДІОН ГОЛОВАЦЬКИЙ, нар. 1926 р. Вихований у Пласті з юнацького віку. Закінчив студії теології докторатом, священник і монах чину отців Василян. Від 1950-57 року в Аргентині, де був надзвичайно активним проповідником, виховником молоді, учителем Малої Семінарії в Апостолес. Від 1954 р. душпастир в Буенос Айрес. Брав участь у пластових таборах, давав гутірки. Вчив у школі українознавства, на різних курсах і в товариствах.

Був дописувачем до української преси, співредактором місячника "Світло" (в Канаді). Пізніше жив у Ватикані, де від 1962 р. був директором української секції ватиканського радіо. Вистарався для Основоположника Пласту грамоту-благословення від Папи в 1966 році.

Якщо кількома словами викласти всю мудрість батьківської педагогіки, то полягає вона в тому, щоб діти наші були тверді й суворі у вимогах до себе самих, щоб — тут навмисне я вдаюць до перебільшення, — виряджаючи сина на весілля, де всі гості — гірки п'яниці, мати могла бути впевнена, що син її прийде додому тверезий... Вимогливість до себе самого, моральний закон у власному серці, чесність і правдивість наодинці з собою — для батьків це висока мрія, ідеал. І досягається він тоді, коли любов, доброта, ласка поєднуються з суворою вимогливістю, з обов'язком, з непримиренністю до зла, неправди, обману.

Василь Сухомлинський

"Яке нутро сучасного українця? Чи взагалі відкрите воно? Українець його не знає, поминувши вже найглибшу глибину його нутра. Він не прийшов ще навіть до пізнання своєї власної сили через призму правдивої інтелігенції, — культури до пізнання, може, й великого призначення свого народу. Взагалі говорячи, ми є народ, що ще себе не віднайшов".

Ольга Кобилянська: "Через кладку".

Д.м. Нитченко

ПЛАСТОВА СТИХІЯ

(День у пластовому таборі)

Асфальтова стрічка дороги закінчилась, і авто з'їхало на вужчу ґрунтову дорогу, всипану піском та щебенем. Обабіч нас уже оточує невисокий, але густий евкаліптовий ліс з чаргаником. Дорога в'ється гадукою то вгору то вниз, то в боки. Іноді вона стає такою вузькою, що тяжко було б проминутись із зустрічним авто. Де-не-не вже бачимо прибиті до дерев таблички з написом "Сокіл". Та ось, нарешті, приїхавши близько 120 кілометрів від Мелборну й перетнувши місто Джілонг, авто повертає ліворуч і зупиняється. Та й як не зупинитися, коли на брамі стоїть не абияка варта: дві молоденькі пластунки в одностроях й вимагають доляра за в'їзд авто на терен табору.

— А може вам досить 90 центів, — каже шофер, — бо в мене це всі гроші?

Ні, тільки доляра, — настирливо вимагає сувора варта. Поторгувавшись жартома ще хвилину, нарешті в'їжджаємо на лісову галявину, де вже вишикувались кілька десятків інших авт. Тут нас оточують уже високі, товсті, кремезні сосни, евкаліпти та інші породи дерев.

Вставши з авто, шукаю дочок, онуків, але їх тут не так легко знайти: у цьому пластовому казані, що розкинувся на 147 акрах лісу, у неділю, крім сотень пластунів, з'їхалося ще з тисячу гостей та відвідувачів чи й "голдайників". Багато лісового простору заповнили шатра пластунів та прибулих. Чути гомін, рух, молодечі голоси. Це справді пластова стихія. Бо цього року це не просто чергове таборуння: тепер Пласт відзначає 70-ліття свого існування в українському світі. Сюди з'їхались пластунки з усіх стейтів, від новаків до сеніорів. Дехто з сеніорів уже в підтоптаному вигляді, але вони ще не хочуть капітулювати, поки ще є "порох в порохівницях".

Таборовий центр помітно розбудився: проти канцелярії коменданта збудована велика їдальня, перебудована й канце-

лярія, чи може то зветься будинок булави, а поруч з напругою працює кухня. Далі над дорогою, що веде в глиб лісу і розташування шатер стоїть два чималих будинки з двоповерховими ліжками для новаків. Правда, ці будинки, за краєвим звичаєм, звуться "колиби". Кажуть, що новакам сподобалось спати в колибах, але деякі сіднейські новаки з принципу хотіли б спати в шатрах, як дорослі.

Ліс шумить від легенького вітру, температура 22 ступні. А в колибах та на майданах серед лісу йде муштра, готуються до дефіляди, відбуваються проби інсценізацій, ігор, танців.

Хочеться заглянути за лаштунки офіційних відомостей, успіхів, побуту, і я підходжу то до старших, то до окремих молодих і питаю, як їм тут живеться й таборуються. А хіба, сам собі думаю, є такі табори, щоб там не було незадоволених. Більшість, чуло, задоволена, були спершу й такі новаки чи новачки, що й плакали без мами, але потім звикли.

— Дуже велика програма, — каже на моє питання одна юначка, не дають спочити. Ніколи навіть до вбиральні збігати, та ще й там черга. А в басейні брудна вода...

Але робота за пляном ішла по всьому таборі. Таборова машина працювала. У головному будинкові за столом сидів молодий, чорнявий, серйозний, з чорними вусиками комендант табору, старший пласту́н Богдан Бриндзя. Стукаю в двері й дістаю дозвіл зайти. Привітавшись, цікавлюсь таборовим життям:

— Чи можна довідатися від Вас, як працює ваша таборова машина? Які проблеми, труднощі, перешкоди? — і комендант спокійно й речево розповідає: проблем і труднощів, звичайно, не бракує, бо в таборі зібралось 340 пласту́нів, приблизно половина хлопців, а половина дівчат. Приїхало чимало й сеніорів. Багато праці витрачено на готування табору. Збудували дві колиби на 40 новаків у кожній; на кухні працює пані Анна Галавин, а з десять жінок щодня їй допомагають. Уже стоять понад 40 пластових шатер, а ще більше шатер, де живуть гості та батьки пласту́нів, що приїхали відпочинуті. З Америки приїхав начальний пласту́н Юрій Старосольський, з Канади пластова родина Гордієнків, що мандрують по Австралії...

— А з яких стейтів приїхали пласту́ни? — питаю.

— З Мелборну — 190, з Сіднею — 55, з Аделаїди — 50, з Брізбену — 15, та чимало сеніорів.

— А яка платня за 10 днів табору?

— По 65 долярів, — відповідає комендант.

— Ну, а як іде праця з пластунами, як з мовою?

Щодо мови, то справа йде слабувато, мова в багатьох, особливо молодших дуже занедбана.

Але праця йде за пляном, і пан Бриндзя показує вивішений на стіні плян чи розклад праці. Щодня відбуваються гуртки на пластові теми, працює медичний пункт, відкрита виставка пластового музею, виходять стінгазети, влаштовуються ватри з мистецькими програмами, справно працює кухня, наповнено пластова булава... Зрештою комендант радить самому ознайомитися з життям табору.

Подякувавши й вийшовши з приміщення, оглядаю сам табір. Якраз навпроти під високим дахом їдальні Юрко Ткач уже поставив два столи й улаштував книжковий кіоск.

— Ну, як бізнес, — питаю, — що найкраще купують?

І Юрко розповідає, що найбільший попит на пластові пісенники та на касетки з піснями. Але трохи продав і книжок.

Поруч їдальні, з причілку, відкрита виставка пластового музею. Організатором і душею цієї виставки пласту-сеніор Омелян Слободян з Аделаїди. Це він організував і більшість матеріалів привіз з собою. Чепурно і з смаком розташовано численні експонати, майстерно виконано написи й підписи. На чотирьох брезентових стінах вивішені фота, листівки, чудова колекція всіх пластових відзнак з усіх країн, де є Пласт. На столах низка гарних альбомів. Серед них 4 альбомів приготував сам. п. Слободян. Тут докладно підібрані вирізки з преси про пласто́ве життя у світі, і світлини, що показують історичний розвиток Пласту. Сідней виставив панораму історії їхньої пласто́вої станиці в формі світлин. Серед картин кілька полотен мистця Вол. Савчака, також картина аделаїдського кер. танц. групи Василя Лабаза, який намалював її, ще будучи юнаком.

У кутку під дахом їдальні працює таборова кантина. Там працюють панство Мацібурки. Туди часто забігає молодь по солодощі та напої.

Поспішаю до кухні. Питаю пані Галавин, як вона встигає готувати снідання, обіди та вечері на 500 ротів.

— А навіщо вам? — запитує вона у відповідь. Зрештою розказує, що допомагають їй щодня з десять пань та дівчат. Кухня — це теж дуже важливе коліща в таборній машині. Навіть зліпити три з половиною тисячі вареників з картоплею — теж потрібно багато і очей, і рук, і спритности. А їх за обід чи вечерю усі відразу споживуть, і готуй щось знову нове.

Надворі припікає. Почався обідній рух. Біля їдальні збирається вже черга, але вона поволі зменшується, і всі з мисками сідають в їдальні за столи. А рої мух кружляють над мисками, і треба добре берегти, щоб яка не кінчила самогубством, упавши в суп.

У таборі щоразу зустрічаю або й бачу знайомих.

Медичний пункт чи цілу клініку очолює молодий лікар, який недавно закінчив освіту, Ігор Якубович. Він же чудовий скрипаль і керівник наймолодшої в Мелборні капелі бандуристів. Допомагає йому медична сестра пані Галя Глуховева. Тут довідуємося, що хворих чи пацієнтів у них не бракує: щодня приходиться до 80 осіб, а з 50 постійних з різною бідую. Спершу, — розповідає Ігор, — було багато новаків, що скаржились на животи. А потім він розгадав цю загадку: вони лишилися без мамів і бажали теплого ласкавого слова, і лікар з своєю помічницею намагалися їх привітно приймати, погладити навіть по голівці, і вони відходили вже здоровими.

Але після прогулянок чимало приходило з водянками на ногах, у сеніорів часом боліли ноги, кістки... А з кухні приходили з порізаними та попеченими руками.

Десь перед другою годиною почалась дефіляда, що мала назву "Ювілейна зустріч". З'явилися на майдані організатори, пластова старшина, члени бурави, керівники окремих груп шикували своїх до маршів та виступів. Заметушилися численні фотографі, запрацювали мікрофони.

Станична Слава Болюх через голосник проголошує відкриття "свята одности і братерства". Грає музика, якою керує Богдан Дроздовський. Спочатку йде так звана показова частина. Маршують новаци, а потім це переходить в ігри та інсценізацію казки "Кирило Кожум'яка", яка проходить оригінально й цікаво.

Юнаки, вимаршували на майдан, стають в формі числа 70, творячи символічне число 70-річчя Пласту. За тим пласту-

ни виходять групами й "будують вежі", стаючи одні на одних, ніби будують піраміди, а пані Слава Болюх дотепно коментує: "Ми вибирали для веж легших, бо деякі по тричі на день ходили по "репету", то за 10 днів набрали багато ваги, могли б завалити вежі" ...

Потім починається дефіляда. Спершу через голосник запрошують стати біля п'ятьох щогол, на яких мають прапори, почесних гостей та представників організацій. Зрештою вимаршовують всі вікові групи пластунів від наймолодших до сеніорів. Вони зрештою зливаються в один великий потік, ставши по 4-5 осіб в ряд. Далі стають чотирикутником по всіх сторонах майдану. Секретар бурави Наталка Словачевська зачитує наказ коменданта табору.

Окремим пунктом — виступ начального пластуна з Америки д-ра Юрія Старосольського. Наш гість — один з організаторів і діячів Пласту та його історії. Початки його діяльності сягають десь ще 1923 року, у Львові, коли він належав до куреня "Лісових Чортів". Він розповідає про перебіг історії Пласту та свою участь у ньому. Говорить про здобутки й перспективи на майбутнє.

Потім через голосник Слава Болюх зачитує символічне звернення чи привіт учасників ювілею до всього українського народу в діаспорі та в нескореній Батьківщині. В цей час випускають, ніби голубів, 300 кольористих бальонів у повітря. Погляди всіх підносяться догори, туди де, гойдаючись від подихів вітру, зникають у височині, летючи над лісом, кольорові кульки.

Після цього відбувається урочисте проголошення про піднесення пластунів-сеніорів у ступенях. А серед них сеніорку пані Віру Шевченко нагороджено 2-им відзначенням св. Юрія в сріблі за упорядкування справ в організації передплат на пластові видання. Понад 5 тисяч долярів пластуни щороку витрачають на свої передплати. А пластун, він же й кер. молодечої капелі бандуристів в Аделаїді, Андрій Ростек, одержує відзнаку гетьманського СКОБА.

По закінченні цього всі вирушають до басейну, де відбулась ватра. Тут комендант табору видає численні грамоти пластунам та тим, що спричинилися до кращої організації в таборі, в кухні та вихованні пластунів. Окремі групи пластунів виступали після цього в мистецькій програмі. Серед цієї програми

запам'ятались танець Аркан, виступ бандуристів під кер. Ігоря Якубовського, танці та спів, де проспівали також пісню, покладену на слова начального пластуна Ю. Старосольського.

Після ватри всі повернулися на майдан, де під звуки маршу відбулося урочисте знімання прапорів та закриття табору.

ЯК МИ ТАБОРУЄМО

“ВІЛЬНІ ГОРИ”

*Пластовий табір 1980/81 Пластової Станиці в Аделаїді,
Австралія*

Ідея відбутися цьогорічний мандрівний табір в горах “Гремпіанс” у Вікторії вийшла від УПЮ і скоро знайшла підтримку всіх інших урядів. Станична Старшина одобрила цю ідею з застереженням, що велику частину плянів підготовчої праці мусять виконати “молодь” ініціативна група, з розрахунком, що це буде частина їхнього вишколу на дійсних пластових виховників. Цей плян дав добрі наслідки. Негайно покликано до життя “молодий” плянувально-підготовчий комітет, який очолив юнак пл. скоб Андрій Ростек. Члени Ст. Старшини відбули поїздки на місце запланованого табору, вибрали відповідне місце, перевірили терен і нав'язали потрібні зв'язки з муніципальними й урядовими установами, забезпечуючи потрібну допомогу і підтримку. Негайно після повороту своїх членів Ст. Старшина покликала таборову булаву в такому складі: комендант таборової бази — пл. сен. Юрій Нестор, комендант мандрівних груп — пл. сен. Олег Голубович, бунчужний — пл. юнак скоб Андрій Ростек, перша поміч — пл. сен. Л. Ростек, інтендант — ст. пл. Наталка Войцешко, ст. пл. Богдан Лесів, писар — ст. пл. Ліда Бондарук, підтабір УПН — пл. юн. вірлиця Юля Нестор, підтабір УПЮ-ів — ст. пл. Юрій Яницький і пл. розвідувач Микола Волянський, підтабір УПЮ-ок — ст. пл. Таня Яницька і пл. вірлиця Наталка Словачевська, підтабір УПС — ст. пл. Богдан Лесів.

Табір відкрито офіційно 25. 12. 80 р., о годині 8 рано. Струнки лави пластунів у нових одностроях, всі чотири уряди

разом 51 особа, стали до ранньої молитви і до короткої церемонії відкриття Мандрівного табору “Вільні Гори”.

Наказом ч. 1 станичний пл. сен. Олег Голубович відкрив Табір “Вільні Гори” і передано провід табору таборовій булаві. Ранне сонце освічувало чудову панораму верхів гір, які своєю красою манили учасників табору від першої хвилини. Оформились дві мандрівні групи “У мандри” і “До вершин”.

Прогулянки

26. 12. 80 цілоденна мандрівка на гору Мт. Розеа з участю всіх учасників табору, крім залоги таборової бази, траса приблизно 20 км. 26. 12. 80 відпочинок на базі табору, обговорення першої мандрівки, висновки. 27. 12. 80 приготування до дводенної прогулянки на вершок найвищої гори в Гремпіанс Мт. Віліямс, а далі Мейджор Мітчел Плято, нічліг в терені й поворот окружною дорогою до табору. Ця прогулянка дуже важка й вимагала від кожного учасника максимум зусиль під кожним оглядом (здатність, витривалість, готовість допомогти, орієнтація в терені, відпорність на спрагу, голод, жар і втому, точність, дисципліна, координація тощо). Участь в цій прогулянці була передбачена лише для обмеженої кількості учасників табору. Цього дня, субота ввечері відвідав табір владика Кир Іван Прашко і відправив полеву Службу Божу. 28. 12. 80 дводенна прогулянка-мандрівка. 30. 12. 80 день на базі, відпочинок, обговорення прогулянки, підсумки, висновки, 30. 12. 80 підготовка до трьохденної прогулянки-мандрівки з двома нічлігами в терені, ввечері зустріч Нового Року.

13 січня 1981 р. 3-денна мандрівка з двома нічлігами в терені — траса легша й різноманітне довкілля, хід через чудовий “Вондерлянд” з нічлігами в Галс Ген і Мт. Розеа “Тирнтейбел”, з купіллю в озері Беллфілд і поворот окружною дорогою до табору. 3. 1. 81 ліквідація табору і приготування до від'їзду. 4. 1. 81 (неділя) ранком від'їзд через “Зумстайн” до дому з оглядинами по дорозі Борока й Рідс Лю-аут і Мекензі водоспад. Приїзд до Аделаїди в 7-й вечір. На 90% виконано намічений плян.

Висновки

Мандрівний табір у Гремпіанс це перший масовий мандрівний табір нашої станиці. Табір організовано з розрахунком

випробування нашої здатності, спосібності і зарадності до життєвих трудів.. Вже після першої одноденної мандрівки, виявилось, що на 47 учасників мандрівки лишень 15 виявили фізичну здатність на 85-90%, дальших 15 виявили здатність на 50-70%, дальші 15 — лише на 30-50%, а 2 учасники нижче 30% фізичної заправи.

Дисципліна в мандрівці була спочатку дуже хаотична, згодом поправилася. Товариськість, охота й готовість допомоги в кожній ситуації, готовість понести жертву в користь друга, це ті гарні прикмети, які, на щастя, у великій мірі можна було запримітити серед мандрівників. Звичайно, — виявились також типові “сам про себе дбайки”, але вони були у подавляючій меншості. Були також спроби малої групи, надати загальний тон “булліінг-тайп” поведінкою з жахливою лексикою вуличного стилю. Такі спроби доводилося радикально на місці ліквідувати.

На жаль, англійська мова спочатку була домінуючою і згодом ситуація поправилась лише на 50%. Беручи всі ці завваження під увагу, булаві доводилось робити певні заходи, коректи та модифікувати первісні пляни.

Цей табір повинен залишитись знаменитою школою життя для кожного учасника. Він залишиться в пам'яті всіх на довгі роки або на завжди.

пл. сен. Олег Голубович

ПЛАСТУНИ КАНАДИ ВИБРАЛИ НОВИЙ ПРОВІД

Торонто, Онт. (КПС) — Близько 80-ть делегатів на 14 Крайовому Пласт. З'їзді, який відбувся в Торонті в приміщеннях Інституту св. Володимира 27-28 лютого ц. р., обрали головою Крайової Пластової Старшини на дворічну каденцію пл. сен. Іроїду Винницьку з Кіченеру, Онт.

У п'ятницю, 26 лютого, напередодні відкриття, відбулися крайові з'їзди уладів старшого пластуна і сеніорату. В часі самого з'їзду діяли виховні комісії новацтва та юнацтва, де виховники з усіх пластових осередків Канади — Едмонтону, Вінніпегу, Ст. Кетеринс, Гамільтону, Торонто, Оттави й Монтреалу обговорили в дружній агмісфері актуальні питання пластової виховної роботи.

Комісії опрацювали рекомендації для кращого й швидшого достосування пластових метод до потреб сучасної молоді.

Незмінним, однак, і надалі лишається принцип, що до Пласту приймається тільки тих дітей, які володіють українською мовою.

На пленарних сесіях делегати вислухали й оглянули звіти уступаючої старшини, представлені у формі показу прозірок. Між останніми обов'язками цієї старшини було надання відзначень заслуженим пластунам молодшого і старшого покоління. Перший раз в історії Пласту в Канаді нагороджено жінку, Марію Горбань з Торонто, почесним членством у Пласті за її понад тридцятирічну працю у місцевій станиці.

У з'їзді також брали участь гості з ЗСА, серед яких були не тільки голова Головної Пластової Булави, пл. сен. Любомир Романків, але й голова Організаційної комісії Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі пл. сен. Андрій Ластовецький з Нью-Йорку. Разом із ст. пл. Р. Юзенівом, він поінформував канадських пластунів про зустріч, яка відбудеться на оселі “Вовча року. Була також пл. сен. Христина Навроцька — представниця КПС у ЗСА.

На вечері в суботу, 27-го лютого, делегати привітали особливих гостей: молодих українських біженців з Польщі, частину яких Пласт спонзорував. Мирослава Шевчук, колишня діячка УСКТ (Українського Суспільно-Культурного Товариства) в Кошаліні, при допомозі прозірок розповіла присутнім про культурне життя українців в Польщі. Воно, як стверджує вона, перейшло майже цілковито у руки молодих, які організують самодіяльні гуртки, ставлять п'єси (дуже популярною є Леся Українка) і зустрічаються та обмінюються досвідом на щорічних, так званих молодіжних ярмарках у Гданську та на літніх мандрівках по рідних Бескидах, звідки вивезли їх батьків. Доповідачка опісля відповіла на запитання присутніх.

У висліді праці номінаційної комісії до обраної Пластової Старшини ввійшли ще: колишня голова пл. сен. Дарія Даревич; перший заступник (виховні справи) — пл. сен. Таня Онищук; другий заступник (організаційно-господарські справи) — пл. сен. Олег Гордієнко; писар — пл. сен. Юрій Курис; діловод фінансів — ст. пл. Марійка Головата; булавна УПСеньйорів — пл. сен. Христина Болубаш; булавний Уладу Старшого Пластуна — ст. пл. Ігор Бурачок; булавна УПЮначок — ст. пл. Оксана Винницька; булавний УПЮнаків — ст. пл. Роман Зазуля; булавна УПНовацтва — пл. сен. Ірина Павлів; діловод Пласт-

прияту — пл. сен. Нестор Чорний; діловод пластових видань — пл. сен. Галя Юник, представник до Централі КУК — пл. сен. Софія Качор.

Крайова Пластова Рада діятиме в складі: пл. сен. Роман Вжесневський, голова, пл. сен. Таня Джулинська, пл. сен. Василь Янішевський, ст. пл. Люба Бойчук і ст. пл. Всеволод Соколик, — члени.

КРАЙОВА ПЛАСТОВА СТАРШИНА В ЗСА

на доручення ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ проголошує

ЮВІЛЕЙНУ МІЖКРАЙОВУ ПЛАСТОВУ ЗУСТРІЧ 1982

що відбудеться у днях 14-го до 22-го серпня 1982 року на Пластовій Оселі “ВОВЧА ТРОПА” в Іст Четгем, Н. Й., ЗСА КПСтаршина, як господар ЮМПЗ-82, щиро запрошує ПЛАСТУНІВ і ПЛАСТУНОК

усіх країн та Приятелів Пласту взяти участь в ЮМПЗ-82, щоб гідно відзначити 70-річчя ПЛАСТУ.

Крайова Пластова Старшина в ЗСА

ДОРОГІ ПОДРУГИ І ДРУЗІ!

Перед нами тепер Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч (ЮМПЗ-82), що її проголосила окремою об'явою ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА. Дбайлива, послідовна підготовка та успішне переведення ЮМПЗ-82 будуть черговим доказом живучості і нашої зрілості, як найстаршої української організації молоді, з 70-річним стажем.

КПСтаршина є свідомо того, що велика відповідальність є на пластових станицях, провідниках і виховниках пластових частин. Їхня зразкова постава, належне розуміння ваги ЮМПЗ-82 та дбайлива підготовка на місцях всього новацтва, юнацтва, старшого пластуництва, дадуть у висліді бажаний успіх Зустрічі. Нашим завданням є викресати справжній ентузіазм і віру в це, що ЮМПЗ-82 буде черговим виявом ідейної одности Пласту в країнах світу, де поселились пластуни. А всім учасникам ЮМПЗ-82, а зокрема ЮНАЦТВУ дасть нагоду пережити в їхній молодості ще одну пластову гру. Новацтво, приглядаючись до постави своїх юнацьких друзів, буде йти їхніми слідами,

щоб бути вже в близькому майбутньому їхніми послідовниками — справжніми пластунами!

Перед нами всіма таке велике завдання і така важлива відповідальність. Будьмо готові гідно зустріти ЮВІЛЕЙ 70-РІЧЧЯ нам ДОРОГОЇ ПЛАСТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. Я вірю, що спільними силами підготуємо для нашої молоді та наших дітей незабутнє переживання — ЮМПЗ — у серпні 1982 року.

С К О Б !

пл. сен. Евстахія Гойдиш
Голова КПС

Крайова Пластова Старшина ЗСА на доручення Головної Пластової Булави взяла на себе обов'язок відзначити 70-ті РОКОВИНИ ПЛАСТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ в рамках “ЮВІЛЕЙНОЇ МІЖКРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ 1982” (ЮМПЗ-82) зі співучастю всіх пластових організацій в діаспорі.

1. Господарем і організатором ЮМПЗ-82 є Крайова Пластова Старшина в ЗСА. Крайова Пластова Старшина в Канаді запрошена до співпраці в організації ЮМПЗ-82.

2. Час ЮМПЗ-82: від 14 серпня до 22 серпня 1982 року.

3. Місце: Пластова Оселя “Вовча Тропа” в Іст Четгем, Н. Й., ЗСА.

4. Гасло Ювілейного Року: “Пластова одність і братерство”.

5. Гасло Зустрічі: “Минулого не можна відібрати, а є ще і майбутнє”. (Микола Руденко).

6. Участь у ЮМПЗ-82 беруть:

Улади Пластунів Новаків і Новачок (від закінченого 9 року життя. Число учасників обмежене до 40 новаків та 40 новачок);

Улади Пластунів Юнаків і Юначок;

Улади Старших Пластунів та Пластунок;

Улад Пластового Сеніорату;

Члени Пластприяту;

Запрошені українські молодечі організації та іншо-національні скавтські організації;

Гості та батьки.

7. ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМІСІЯ ЮМПЗ-82

Крайова Пластова Старшина в ЗСА покликала на голову Організаційної Комісії ЮМПЗ-82 пл. сен. **Андрія Ластовецького** та затвердила його і такий склад Президії ОК ЮМПЗ-82: голова ОК ЮМПЗ-82 — пл. сен. **Андрій Ластовецький**; заступник голови — пл. сен. **Миролюб Лозинський**; заступник голови — пл. сен. **Олександр Черник**; заступник голови — пл. сен. **Христина Навроцька**; представник КПС Канади — вільне місце; комендант Зустрічі — вільне місце; секретар — ст. пл. **Оксана Сидоряк**; технічний секретар — пл. сен. **Володимир Корнага**; фінансовий референт — пл. сен. **Дмитро Косович**; Крайовий Ком. Пластунів — пл. сен. **Михайло Мочула**; Крайова Ком. Пластунів — пл. сен. **Ірина Куровицька**; референт новацтва — ст. пл. **Мотря Бойко**; референт УСП — ст. пл. **Роман Юзенів**; референт УПС — вільне місце; референт Пластприяту — п. **Петро Дармограй**; представник оселі "Вовча Тропа" — п. **Михайло Савицький**.

Організаційна Комісія ЮМПЗ-82 на своєму першому засіданні покликала на коменданта табору юнаків — пл. сен. **Петра Содоля**; комендантку табору юначок — ст. пл. **Марію Мотиль**; на другому засід. коменданта табору новаків — ст. пл. **Тараса Ковча**; комендантку табору новачок — пл. сен. **Соню Слободян**.

ОК ЮМПЗ-82 покликала також до життя **Програмову Комісію**, яку очолила пл. сен. **Христина Навроцька** та до якої входять тепер з рамени свого уряду Крайові Коменданти, представник Канади, назначений КПСтаршиною Канади та коменданти усіх підтаборів ЮМПЗ-82.

Словник — явище ідеологічне, явище політичне.

М. Рильський

ХРОНІКА

ВІДБУЛАСЯ X-та ВЕЛИКА РАДА ПЛАСТУНІВ СЕНІОРІВ

Глен Спей, Н. Й. (О.Н.). В суботу, 17-го жовтня ц. р., відбулася на Оселі Українського Братського Союзу в Глен Спей з черги Десята рада пластунів сеніорів, уладу, що зараз нараховує 1430 членів у шістьох країнах світу.

У раді взяло участь майже сто сеніорів з уповноваженнями з Канади, Австралії, Великої Британії та ЗСА. Радою проводила президія в особах пл. сен. **Володимира Базарка** — предсідника; пл. сен. **Ольги Кузьмович** — заступника і пл. сен. **Ніни Самоніш** — секретаря. Після звітування уступаючої Головної Булавної УПС, пл. сен. **Дарії Мосори-Франкен** і дискусії учасників над друнованими звітами, присутні радили в поодиноких комісіях, а відтак заслухали доповіді пл. сен. проф. **Івана Головінського** на тему: "Юнацтво, старше пластуство і сеніорат — три стадії пластового виховання".

Увечері відбулася спільна вечерея учасників; тостмайстером тут був пл. сен. **Андрій Харан**, відомий пластовий діяч з Канади. В часі вечереї пл. сен. **Євстахія Гойдиш** прочитала доповідь про **Минолу Руденна**. Також було відчитано низку привітів, між ними від **Митрополита Української Католицької Церкви** в ЗСА **Степана Сулина**; **Начального Пластуна** пл. сен. **Юрія Старосольського**, який не міг прибути через недугу; **голови НТШ** пл. сен. **д-ра Ярослава Падоху**; **крайових пластових старшин** в Австралії, Англії і Канаді.

Того самого дня увечері український католицький напелян Пласту в ЗСА пл. сен. **о. крилошанин Богдан Смик** відправив у місцевій українській католицькій церкві св. **Володимира** спільний **Молебень** за всіх померлих пластунів-сеніорів.

Низкою ділових резолюцій поодиноких комісій і вибором нового проводу на чергові чотири роки закінчено з'їзд. Головним Булавним УПС обрано одногосно пл. сен. **Василя Мочулу**, його заступником — пл. сен. **д-ра Андрія Лемішку**, а до Булави увійшли пл. сен. **Д. Мосора-Франкен**, як **нолишня голова**, і члени — пл. сен. **Д. Бойдуник**, пл. сен. **Р. Барановський**, пл. сен. **В. Пилипець** (Канада) і пл. сен. **Н. Самоніш**. З уряду увійдуть до Булави **Головного Булавного УПС** редактори двох сеніорських видань: "Слова" і "Пластового Шляху".

Десята Велика Рада проходила під знаком святкування 70-річчя Українського Пласту, що розпочинається вже в січні 1982 року Ювілейною Пластовою Зустріччю в Австралії, а завершується великою зустріччю в ЗСА в серпні 1982 року на Пластовій Оселі "Вовча Тропа". Зустріч відбуватиметься під моттом слів **Миколи Руденна**: "Минулого не можна відібрати, а е ще і майбутнє!"

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Редакція "Пластового Шляху" одержала два обширні листи від пл. сен. Миколи Ценка, члена Загону "Червоної Калини", в яких автор пише на тему фінансової господарки Пласту, невідрадного стану Пластового Видавництва, заборгувань за пластові журнали та гідного відзначення 70-річчя Пласту.

Пл. сен. Микола Ценко пригадує, що ще в 1980 році він виготовив проект започаткувати "Фундацію для збереження української молоді", однак ніхто його думки не підхопив, а пластові журнали навіть того проекту не подали до відома своїх читачів. Пропонує покликати до життя фінансову комісію, яка випрацювала б конкретний план — як поправити фінансову ситуацію в нашій організації. Про ті справи пл. сен. М. Ценко говорив на Х-ій Великій Раді УПС, але у своїх листах особливо дорікає сеніорам, що не допомагають Пластові у розв'язанні фінансових питань, а навпаки ще схвалюють для сеніорів-емеритів зниження висоти членського внеску. Свої листи пл. сен. М. Ценко вислав не лише до редакції "Пластового Шляху" і "Слова", але також до ГПР, ГПБ, КПС і КПП в ЗСА і до сеніорських куренів.

Надіємося, що апель пл. сен. М. Ценка до пластунів сеніорів поважно застановитися над проблемами фінансового забезпечення Українського Пласту, найде відповідний відгук пластового проводу та у його господарському ресорті.

СПИСОК ДАТНІВ НА ПРЕС. ФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ", ЯКІ ВПЛИ- НУЛИ ДО 31 ТРАВНЯ 1982 РОКУ

о. Іван Ніт, (Шарлеруа, Бельгія) \$20.00
пл. сен. А. Слюсарчук (Дітройт) \$15.00

по \$10.00: пл. сен. О. Гаврилук (Вашінгтон), Г. Лозинський (Чінаго), ст. пл. Х. Панчук (Чінаго) \$30.00

по \$5.00: пл. сен. Л. Гайда (Розліндел, Ма), пл. сен. Г. і Р. Заяць (Чінаго), пл. сен. В. Смик (Ютіна) \$15.00

\$4.00: Г. Миколів (Монтреал) \$4.00

по \$2.00: П. Василюк, Л. Гаврилук, А. Дольницький (Монтреал), Н. Гафткович (Гартфорд) \$8.00

Замість квітів на могилу (дивись посмертні згадки) \$70.00

Разом: \$162.00

Замість квітів на могилу

св. п.

пластуна сеніора

ВОЛОДИМИРА СТЕФАНІШИНА

склали на пресовий фонд "Пл. Шляху" Н. Яворський (Канада) \$20.00;

друзі Покійного \$50.00. Зібрані гроші в сумі \$70.00 переслали Андрій Стечик і Муха Стефанишин з Філядельфії.

Замість квітів на могилу
св. п.

Ю. ЗАВЕРБНОЇ

на Залізний Фонд Пластового Видавництва склав \$10.00 Андрій Харан.

Замість квітів на могилу

св. п.

М. СОЛОНІНКИ

на Залізний Фонд Пластового Видавництва склав \$15.00 Андрій Харан.

На Залізний Фонд Пластового Видавництва склала \$5.00 О. Дем'янчук.

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

** : Зустріч у 70-річчя Пласту — проба для її учасників — — 1

МИ І НАШ НАРОД

Петро Саварин: Зберігаймо нашу ідентичність — — — — 3

ПРОБЛЕМИ УСПЕНЬКОРАТУ

Оксана Бризгун-Соколин: "Весняних мрій..." — — — — 12

В. Соханівський. Майбутність УПС-ту — — — — 22

МИ І НАШЕ МИНУЛЕ

Тиміш Білостоцький: Як творився Улад Старшого Пластунства — 30

З ПОЖОВКЛИХ, АЛЕ НЕ ДУЖЕ, ЛИСТКІВ

Юрно Шматера: "Caveant Consules!" — — — — 34

До РЕДАКЦІЇ ПЛ. ШЛЯХУ — "Ватра" — журнал Українського Пласту

на чужині (Югославія) — — — — 37

Павлина Лаврів: Український Пласт в Югославії — — — — 39

Адольф Гладилович: Інформації про тих діяльних пл-ів, що відійшли на вічну ватру — — — — 40

Т. Горохович: Пам'ятний вечір у Бабілоні — — — — 42

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Павло Клим: Діяльність пластунів в Аргентині: перше 10-річчя від 1948 року — — — — 45

Дм. Нитченко. Пластова стихія — — — — 51

Олег Голубович: "Вільні гори" — пластовий табір, Аделаїда — 56

** : Пластуни Канади вибрали новий провід — — — — 58

НПС ЗСА: Інформації про ЮМПЗ-1982 — — — — 60

ХРОНІКА

** : Відбулася Х-та Велика Рада Пл. Сеніорів — — — — 63